

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., időken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és Ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, december 12-én.

342. szám.

A politikai helyzet.

A seregesen ránk özönlött válságok közül ma egy szerencsésen megoldódott. Természetesen a legkisebb: a horvát miniszter-válság. Az új miniszter ma le is tette az esküt ő felsége a király kezébe s holnap reggel már át is veszi a tárczanélküli minisztérium vezetését. A miniszterelnök az eskütétel után, hosszabb kihallgatáson volt a királynál. Felfedte neki az összes bajokat és nehézségeket, ezek közt az elnökválság minden csinját-binját is.

Amíg ezek Bécsben történtek, a magyar ellenzéki pártok áthelyezték a becsukott parlamentet a Sasok klubjába, ahol nagy függetlenségi, nemzeti és néppárti elegyes értekezletet tartottak, amelyből kifolyólag tiltakozó manifesztumot intéznek a nemzethez. Belől a lapban közöljük a tiltakozó iratot, az értekezlet hü leírásával egyetemben. Ennek az iratnak is megvan az a baja, ami a minapi pártközi feliratnak megvolt: nem jut el a címzetthez, és ami fő, nem is neki iródott. Nem a nemzethez szól ez a tiltakozás, nem is a kormánynak, nem is a többségnek, hanem szól magának az ellenzéknek. Olyan önvédelem féle ez, önmegnyugtató, a lelkiismeret szavának elpihentetése. És ebben jóformán szakasztott mása a lex-Tiszának, amely hasonlóképpen nem törvénynyé akar lenni, nem támadás és nem vád, hanem önmegnyugtató és védekezés későbbi bajok ellen. És ilyenképpen egyforma a két dokumentum és archívumban megőrzésre való. Az egyik azt mondja: „Mi megpróbáltunk mindent, s csak akkor léptünk a törvény nélküli állapotba, mikor belekergették és a többség is hozzájárult”, a másik azt mondja: „Mi tiltakoztunk”. Mind a kettőt meg kell őrizni.

A tiltakozó értekezletnek volt egy kiemelkedő momentumja is, gróf Apponyi Albert beszéde. Minden eltörpült mellette. Noha heves volt, hevesebb, mint hajdan, de megjelentek újra Apponyi kiválóságai benne. Szép volt a beszéd, okos és telve igazságokkal. Amiket a többség fogalmáról mondott, a miniszteri felelősségről, a törvényen kívüli állapotról, mind bele lehetne nyomtatni bármely alkotmánytanba s egyenként aláírni minden passzusát. De együtt nem. Amint csupa szép és legszebb testrészekből össze lehet állítani egy szörnyeteget, az igazságok tömegéből is fel lehet építeni egy óriás falsumot. Az örökigazságokhoz, hogy igazságok maradjanak, a milieu is kell, az idők ismerete, a helyzet mérlegelése, a körülmények méltatása.

Igaz, hogy nem parlamenti többség, amely a lex-Tiszát elfogadja. De ha parlamenti többség volna, nem kellene a lex-Tisza sem. Akkor az indimnitit adná meg és kiegyezést csinálna. Igaz, hogy a miniszterek így is felelősek maradnak tetteikért, de hisz nem is akarnak ez alól kibujni. Még csökkenteni se akarják a felelősséget azzal, hogy másokat is megkérdőznek. Ez nem felosztás a felelősségnek, hogy kevesebb jusson egy-egyre, hanem el-

vállalása az egésznek, hogy mindenki viselje. Nem a mostani kormánynak akar segítő eszköze lenni, hanem akadály a későbbi kormányoknak, amelyek talán nélküle visszaélnének a felelősséggel.

S a nemzet, amely ezeket tudja, mit feleljen vajjon a tiltakozásra? Nem mondhat egyebet, csak egyet: „Nem tiltakozni kellene ellene, hanem fölősséggé tenni!”

(A miniszterelnök Bécsben.)

Bécsből táviratozza tudósítónk:

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök és Cseh Ervin, az ujonan kinevezett horvát miniszter, ma reggel ideérkeztek. A horvát miniszter ma tette le az esküt ő felsége kezébe báró Orczy Béla országbíró és báró Bánffy Dezső miniszterelnök jelenlétében. Az eskümintát Vértessy Géza miniszteri tanácsos olvasta fel. Az eskütétel után ő felsége az új minisztert a kihallgatási teremben fogadta. Később ő felsége dolgozószobájában kihallgatáson fogadta báró Bánffy Dezső miniszterelnököt, aki a magyarországi politikai helyzetről tett előterjesztést és referált az elnökválságról is, felfedvén annak minden részletét is. Ő felsége a miniszterelnököt ez alkalommal is rendkívül kegyes fogadtatásban részesítette és kiválóan az elnök-kérdés iránt érdeklődött. A király, mialatt az előterjesztéseket meghallgatta, maga mellé leültette a Hexenschussban szenvedő Bánffy-t és tréfálkozva jegyzé meg:

— Csak aztán felkelnie ne legyen nehéz.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, aki a mai nap folyamán gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszterrel, Kállay Béni közös pénzügyminiszterrel, valamint gróf Thun Ferdinánd osztrák miniszterelnökkel értekezett, ma este visszautazott Budapestre.

(Az új horvát miniszter.)

A hivatalos lap mai száma élén, mint azt már előre jeleztük, a következő királyi kéziratokat közli:

I.

Kedves Josipovich! A horvát-szlavon-dalmát miniszteri teendőktől ezennel véglegesen felmentem.

Kelt Bécsben, 1898. évi december hó 10-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy s. k.

II.

Kedves Cseh! Magyar miniszterelnök előterjesztésére Önt a Budapesten székelő központi kormányhoz tárczanélküli horvát-szlavon-dalmát miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1898. évi december hó 10-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy s. k.

Josipovich Imre most a bucsztatáskor sem kapott egyetlen elismerő szót se. Ellenben a király nagyon szívesen fogadta az új minisztert, aki délután tette le az esküt a király kezébe a miniszterelnök és Orczy Béla országbíró jelenlétében. Az eskütétel után a király különkihallgatáson is fogadta az új minisztert.

(A szabadelvű pártkörből.)

A szabadelvű pártkörben az előző napokhoz képest aránylag csendesebb volt a világ. Kevesebben voltak a képviselők, nyilván sokan hazautaztak egy hétre.

Sokat beszéltek a Josipovich Imrét felmentő királyi kéziratnak feltűnően rideg hangjáról, amelyhez fogható utravalót alig kapott még távozó miniszter.

Egyébként az egyik tarokk-partienak ezek voltak a részesei: Tisza Kálmán, Jókai Mór, Nedeczky István és — Josipovich Imre, aki nap-nap után hűségesen feljár a klubba.

Félnyolczkor megérkezett Láng Lajos lemondó-levele, mely ekként hangzik:

„Mint hogy a szabadelvű párt december 6-iki határozatához hozzá nem járulhatok és mint hogy e határozat a párt tagjairól nézve kötelezővé tétetett, ennél fogva sajnálatomra kénytelen vagyok a párt kötelékéből kilépni.”

Óváry Ferencz ellenben levelet írt, a melyben arra kéri báró Podmaniczky Ferenczet, hogy irassa az ő nevét a Tisza-féle törvényjavaslat alá. Az anyja halt meg Óvárynak azért nem jöhet el, hogy személyesen írja alá a javaslatot.

Sok a főispán is és egyre többen érkeznek a megyékből.

Az általános érdeklődést különben ma két kérdés tartotta lefogva.

Az egyik az, hogy mi történt Bécsben? Élénk örömmel fogadták a hírt, hogy Bánffy-t a király nagy kegygyel fogadta és neki a kellő felhatalmazásokat mind a királyban megadta.

A másik érdekesség: Tisza István elnökségének kérdése. Vajjon elfogadja-e a jelöltséget? Ha igen, milyen lesz a többsége?

Szóbakerült az ellenzéki pártok manifesztuma is. De annak még nem ismerték a tartalmát, és így nem is igen tudtak hozzászólni.

(Ki elnököl szombaton?)

Perczel Dezső belügyminiszter ma este Bonyhádra utazott. Ez az utazása összefügg azzal, hogy Kardoss Kálmánt, a képviselőház éjjeli elnökét is fölkeresi, amiből önként következik az a kombináció, hogy a Ház jövő szombati ülésén a jámborlelkű Kardoss fog elnökölni, annál is inkább, mert a Láng Lajosnak a Ház elnöki székéből mondott kijelentése, hogy korelnök alatt vitatkozásnak nincs helye, hanem nyomban az elnökválasztásnak kell következnie, téves volt. A házszabályoknak az az intézkedése, melyet Láng idézett, csupán a meg nem alakult Házban érvényes és a még nem igazolt képviselők khaotikus atmoszférájára vonatkozik.

(Az elnökkérdés.)

Gróf Tisza István holnap, hétfőn reggel a fővárosba érkezik. Holnap tehát előreláthatólag végleg eldől a szabadelvű pártnak ez idő szerint egyik legnyugtalanítóbb kérdése, az elnök-jelölés kérdése.

(Széll Kálmán magatartása.)

A Bud. Tud. kijelenti, hogy a Széll Kálmánról tegnap forgalomba jött hírek nem igazak. E hírek tudunkkal az elnök-jelöltséggel álltak kapcsolatban, és igen örülünk, hogy valótlannak bizonyultak, mert ebből azt következtetjük, hogy a Széll Kálmánról ma elterjedt hír is: mintha le akarná tenni a mandátumát s nem venne részt ez idő szerint a politikai életben, szintén ebbe a kategóriába esik.

Az ellenzéki pártok gyűlése.

Az ellenzéki pártok, névszerint a 48-as függetlenségi párt mindkét árszalaga, a nemzeti párt és a néppárt Budapesten levő tagjai ma délelőtt tizenegy órakor tanácskozássra gyűltek egybe a Sasok körének nagytermében. A terem teljesen megtelt s Horváth Nándor indítványára György Eleket kérték meg a tanácskozás vezetésére.

György Elek elfoglalván az elnöki széket, Hock Jánost, Rátkay Lászlót és Buzáth Ferenczet jelölte ki a jegyzői teendők végzésére s az országgyűlési ellenzéki pártoknak ez alkalomra egybejött értekezletét megalakultnak nyilvánítja.

Ezután előterjeszti, hogy mintán az országgyűlés elnapoltatott és a történet felháborító eseményekkel szemben, melyek minden igaz érzésű hazafit mélyen felháborítottak, nem volt alkalmuk az ellenzéki képviselőknek, amint kötelességük volt: nyilatkozni, érintkezésbe léptek egymással és bizalmi férfiakat küldtek ki egy, az országba intézendő nyilatkozat szerkesztése végett. Ez a nyilatkozat elkészülvén, azt az értekezlet elé terjeszti.

E nyilatkozat így hangzik:

(A tiltakozás.)

A nemzethez!

Hazánk alkotmánya veszélyben forog. Nemzetünk e nagy és becses intézményét életgyökereiben támadta meg a szabadelvű párt, együtt a kormányval. E merényletszerű támadással szemben el nem háriható kötelesség nehezedik az országgyűlési ellenzék minden pártjára. Visszautasítani a támadást és felvilágosítani a nemzetet, hogy a merénylet erejét veszítse meg a képviselőház tárgyalása előtt: ebben áll az ellenzék elsőrendű kötelessége. E kötelességet az ellenzéki pártok külön is teljesíteni fogják, hogy saját elveik világánál mutassák meg a veszélyt nemzetünknek, de teljesítik ezáltal együttvéve is, mert a megtámadott alkotmány védelme pártkorlátok felett áll. Teljesítik pedig egyelőre ezen tiltakozás útján, mert a képviselőház elnapolása miatt meg vannak egy időre attól az alkalomtól fosztva, hogy a fenyegető veszélyekre a képviselőház tárgyalási rendjén mutassanak rá.

Az ellenzéki pártok tagjai közelebről egy felirati javaslatot nyújtottak be a képviselőházhoz, melyben kifejtették, hogy a kormány támogatására kész többség nem szabad és tiszta választás útján jött létre. Ezt a tényt nemcsak, hogy nem csáfolták meg, nemcsak, hogy meg is erősítették, de a választási visszaélést azon vallomással, hogy a választásokat a kormányelnök vezette, hogy a körületekben hivatalos jelöltek voltak és hogy a választási pántárt is a kormányelnök kezelte: nem átallották ugyanezek helyeselni, s ezzel az erőszakot és a vesztegetést kormányzási elvű emelni.

Ezen tény és a rá következő vallomás már magában meghamisította az alkotmányos életnek, mert a képviselő függetlenségét alássa s ezzel a kormány felelősségét a valóságban hatályon kívül helyezi.

A látszattá zsugorított felelősségi elv nem is óvhatta meg a képviselőházat azon megaláztatástól, hogy a kormány, tudatában annak, hogy valódi és komoly felelőssége nincs hazánk életbe vágó kérdéseiben, ismételt felhívások dacára, megtámadott minden felvilágosítást tervei és szándékai felől. Ezen imparlamentaris eljárásnak nyugtalanító hatását súlyosan fokozták a kormány hívei részéről olyan nyilatkozatok, melyektől minden félreértés kizárásával azon alapos aggodalom nyert tápot, hogy a kormány kész hazánk életérdekeit feláldozni s evéghő nem ítözik visszaradni sem a törvényszegéstől, sem az alkotmányosság alapjainak megrendítésétől.

Ezen súlyos aggodalmának a lefolyt vitákban sürűn adott kifejezést az ellenzéknek minden pártja. A parlamentis küzdelmeknek épen ezen hazafias aggodalmak képezték okát, tartalmát, végét. De a kormány még sem nyilatkozott; a felmerült aggodalmakat el nem osztotta; pártjainak

aggodalomkeltő nyilatkozatait meg nem gyengítette s ezzel megerősítette a feltevések alapos voltát és az alkotmányos veszélyek lehetőségét.

Ily helyzetben kért a kormány a képviselőháztól felhatalmazást arra, hogy a jövő év első négy hónapjában a közadók beszédését eszközölhesse és az ország szükségeinek fedezését teljesíthesse, a jelen évi költségvetési törvény korlátai között. Tehát eszközt kért arra, hogy tovább kormányozhasson; és kérte azt akkor, midőn nyilvánvaló lett, hogy sem az ország vagyoni életérdekeit megóvni nem képes, sem hazánk alkotmányának épességét fentartani nem akarja.

Az ellenzéki pártok kitartó és erélyes parlamenti küzdelmének köszönhető, hogy ezt az eszközt a kormányzás folytatására a képviselőház ennek a kormánynak nem adta meg.

Szerintük tehát az ellenzéki pártokra hárul e miatt a felelősség, hogy sarkalták a parlament méltósága és az ország érdekében a kormányt; rejített, tehát bizonyára csak kárhóztos céljainak bevallására. Az ellenzéki pártokra hárulna a felelősség azért is, hogy idáig sikerült a kormányt törvény- és alkotmányellenes ezeltatának elkövetésében megakadályozni. Ez a felelősség könnyen viselhető s az ellenzéki pártok nyíltan és emelt fővel vállalják azt.

Am kié a felelősség az alkotmány ellen tervezett vakmerő merényletért? ... A nemzet már tudja, hogy mi történt a szabadelvű pártban és az ország megdöbbenve áll meg a pártlításnek elijesztő mértéke előtt.

Kárhóztos eljárásukhoz ürügyet kerestek az ellenzék alkotmányvédők küzdelmében és a kormányzati gépezet működésének lehetőségében. Ezt az ürügyet vallja az a kormány is, mely épen azzal idézte elő a helyzetet, hogy hatalma fenntartása érdekében kész az ország legelőbbségű érdekeit kockáztatni és minden kötelességazegést elkövetni.

A merényletet Tiszta Kálmán nyújtotta be a szabadelvű pártok egy törvényjavaslat alakjában. Tehát ugyanazon férfiu, ki már egyszer vállalkozott volt a véderőtörvénynek közjogunk egy sarkalatos biztosítékát lerontani. E javaslat célja az, hogy a kormány felhatalmazást nyerjen törvény nélkül és alkotmányon kívül kormányozni. Szükséges-e mondanunk, hogy ilyen tartalma törvénynek nem lehet, mert törvénytelen törvényt a jogszeme nem ismer.

Szemfényvesztésül kimondja e javaslat indokolása, hogy ez a törvénytelen törvény nem fog precedens alkottai. Nem! mert ami a jogszersőségnek még a formáját, sőt még a látszatát is nélkülözi, az soha sem válhatik precedenssé. Hanem hát a látszólagos súly kedvéért szükséges volt, hogy a szabadelvű pártok minél több tagja ajánlja a javaslatot s a logikának egy eddig nem ismert törvénye szerint ezen aláírások szükségesek voltak azzal az ürüggyel indokolták meg, hogy a képviselők általános többségének aláírása által el lesz hártva a precedensalkotás minden veszélye. Feledtek, vagy inkább feledni akarták, hogy képviselőházi többség a képviselőházon kívül nem létezik; hogy az aláírások csak magántermészettel bírnak s hogy a többség nem alkotmányjogi intézmény, hanem egyszerűen eredménye a képviselőházban lefolyt vitának és szavazásának. Az aláírás sikerének biztosítására kimondták a pártkényszert, miáltal könnyen megszerezhették az aláírók sokaságát olyan gyülekezetben, amelynek többsége tisztátalan választások útján jött létre.

Az indítvány elfogadott, az aláírások megtörténtek, s ezzel oly vakmerő merénylet kísértetét meg, amely, ha sikerül, alkotmányosságunkat alapelvében támadja meg s az alkotmányos lét teljes felforgatására vezet.

Vészthozó, s az alkotmányosság minden igaz híve előtt kárhóztos már maga a kísérlet, mert a hatalom magatartása és törvény- és jogellenesen is gyakorolhatása érdekében, minden jog s az alkotmány minden elvének és biztosításának megsértésére való készségről tesz tanuságot, mert az alkotmányos érzékből való teljes kivetkőzésnek s ezen érzéknek a nemzetben való elfojtására irányzott törekvésnek szomorú bizonyossága és mert egyszerű mind rosszhiszemű fogás az alkotmányellenes kormányzatra való azon alkalomnak megragadására, amelyet maga a kormány és támogatói idéztek elő, hogy törvény s alkotmánytörés végett a végszükségnek áürüggyére hivatkozhasanak s ezzel is félrevezethessék az országot.

Vészthozó azért is, mert az alkotmányos lét megtámadását, azoknak s ujoncznak törvényhozási megszavazás nélkül tiltott szedését s a törvénytelen kormányzásnak minden elkövetendő bűnét a törvényesség látszatába akarja burkolni s ezzel precedenset akar alkotni, utmutatást adni minden jövőendő idők azoknak, kik készek hazánk alkotmányos életét megsemmi-

síteni, de egyúttal ürügyet keresnek arra, hogy a jogszersőség látszatával takarozhasanak. Mindez annál kárhóztosabb, mert ezúttal a kormány és a képviselőház tagjainak többsége nyilvánítja készségét oly lépésre, minőre eddig csak a legsötétebb idők, idegen vezető férfiai vállalkoztak, de mások soha. Ha ez sikerül, akkor alkotmányosságunk helyébe az az elv vezetnék be hazánkba, hogy a parlament helyébe egy pártklubban összeverődött képviselői csoport lép és irányozza és vezeti törvények nélkül, sőt azok ellenére az ország kormányzatát, mellőzve a koronának és a főrendiháznak s a képviselőházi többségnek szabályszerű szavazás útján való nyilvánulásának, mert hiszen mindezt az aláírások s az aláíróknak száma helyettesítendő.

Megszűnnék a kormány felelőssége még formailag is, mert ekkép előre-aláírások és lekötés útján fölmentethetnék minden általa jövőben tettetés szerint elkövetendő törvénytelenesség és jogtörés következménye alól.

A képviselőház jogait, még pedig a Házon kívül, azoknak egy és pedig a felelőtlen kormánytól függő csoportja bitorolná azon a czímen, hogy ők képezik a képviselőház tagjainak többségét. Ertelmenlenné és paródiává válnék a képviselőházban minden vitakozás és ki volna zárva az aláírással is lekötötték részéről minden szabad elhatározás.

Ennek a vakmerő kísérletnek, ennek az alkotmányosság gyökeréhez irányzott forradalmi kísérletnek, sikerülnie nem szabad, nem lehet.

A legszentebb javakat, amikért e nemzet annyit küzdött, szenvedett, így a legdurvább önkény és erőszak prédájává tenni nem engedheti; alkotmányos létét semmi ok miatt, semmi ürügy alatt fel nem áldozhatja. Kötelességünk képviselői állásunk tudatában, hazánk megtámadott alkotmányos léte és nemzetünk jövője érdekében tiltakozunk tehát ezen merénylet, ezen pártlító ármanly ellen s a midőn ezt tesszük s a veszélyekre hazánk flait figyelmeztetjük, tesszük azt egyezersmind azzal a meggyőződéssel, hogy a nemzet igaz érzelmeit tolmácsoljuk.

Az országgyűlés ellenzéki pártjainak Budapesten, 1898. december 11-én tartott közös értekezletéből.

György Elek, Szentiványi Árpád
elnökök.

Buzáth Ferencz, Hock János, Rátkay László
jegyzők.

Az egybegyűlt képviselők többször zajosan éljeneztek.

György Elek halaszthatlan teendők miatt engedelmet kért, hogy távozhasson, mire az értekezlet lelkes éljenzés közepette Szentiványi Árpádot jelölte ki a tanácskozás további vezetésére.

Szentiványi Árpád az elnöki széket elfoglalván, kijelenti, hogy a nemzeti pártok azok a tagjai, kik ezen az értekezleten meg nem jelentek, azért távoztak a vidékre, hogy ott ugyanazt az ügyet szolgálják, mely végett ez a tanácskozás létre jött, de egyúttal felhatalmazást kapott tőlük annak a kijelentésére, hogy szívvél és lélekkel hozzájárulnak a hozandó határozathoz. Azt hiszi, ugyanazt mondhatja a többi ellenzéki pártokhoz tartozó s meg nem jelent képviselőkről. (Éljenzés.) Felhívja az értekezlet tagjait, hogy az előterjesztett javaslatra nézve véleményét nyilvánítsanak. (Halljuk! Halljuk!)

(A függetlenségi párt.)

Kossuth Ferencz: Tisztelt képviselőtársaim! A függetlenségi párt nevében csatlakozom az elhangzott tiltakozáshoz. Tiltakozunk mi is az ellen, amit a Tiszta-javaslat megkísérlet, hogy a többség aláírás útján lekötessék és törvényhozói függetlenségétől megfosztassék. (Éljenzés.)

Tiltakozunk az ellen, hogy a parlament megerősítésével egy klubba helyeztessenek át a parlament jogai.

Tiltakozunk az ellen, hogy a kormány egy klubban létesített összeesküvésre támaszkodjék és ebből merítsen magának jogot és erőt alkotmányellenesen kormányozni.

Oly összeesküvést, mely a képviselők szavazatát előre lekötő egy szándékolt törvényszéttel szemben, forradalomnak nyilvánítunk. (Zajos helyeslés.)

Tiltakozunk az ellen, hogy a kormány felelőssége egy előre szervezett összeesküvés által a

parlamentből egy klubba helyeztessék át. (Élénk helyeslés.)

Tiltakozunk az ellen, hogy a Tisza-javaslatból precedens alakuljon, amelyre hivatkozva, előre biztosított büntetlenséggel el lehessen esetleg köbzatni az ország minden jogát, minden szabadságát, egész alkotmányát, még pedig a parlamentaris kormány lárvája alatt. (Élénk helyeslés.)

Kinyilatkoztatjuk, hogy az államháztartás folytonossága nem követel kivételes lépést, mert mi a kormányzás eszközeit csakis a törvénytíró kormánynak tagadjuk meg. (Zajos helyeslés.)

Jöjjen más kormány, bár elveinkkel ellentétes alapon, ha nem tapad hozzá a törvénytíró egész láncolatának foltja, küzdeni fogunk ellene, de úgy, mint harmincz évig tettük, rendes eszközökkel és nem hátráltatjuk meg a felhatalmazás kellő időben való megadását. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Tagadjuk tehát, hogy akaratainkat, mint kisebbség, alkotmányellenesen, a többség akaratára fölé helyezzük. (Élénk helyeslés.) Mi a törvényt védjük és a törvényeket akarjuk a többség akaratára fölé helyezni, nem a mi akaratainkat. Amayira megyünk saját akarataink alárendelésében, hogy oly törvényeket is védünk azért, mert merész kézzel összetépik azokat, amelyek ellen harmincz év óta küzdöttünk. Nem reflektálok régi, ismert törvénytírókat, mert ezek oly hosszú láncolatot képeznek, hogy órákig lehetne róluk beszélni. Már maga a kormánynak megszületése megtámadta az alkotmányosság elveit és a kormányt támogató többségnek a képviselőházba jutása nemcsak világos törvénytíró, hanem valóságos büncselekmény, mert a választási törvény büntetéssel sújtja azt, amit a kormány elkövetett, hogy a többséget megválasztassa. (Igaz! Ugy van!) Csak azokra a törvénytírókat utalok, melyek a gazdasági ügyekre vonatkoznak; annyival is inkább, mert ezek a legaktuálisabbak. (Halljuk! Halljuk!)

Ezen törvénytírókat vonatkozólag igen természetesen csakis annak a pártnak nézeteit adom elő, melyhez tartozom. (Éljenzés.)

Ennek az évnek kezdete óta provizorium létezik az ország közzgazdasági ügyeiben, amely provizoriumot nálunk törvényvel, Ausztriában az ottani császárparagrafus segítségével léptették életbe. Ezáltal a mi meggyőződésünk szerint megsértették az 1867. XII. törvényczik huszonötödik szakaszát. Megsértették azért, mert ez a szakasz kiköti, hogy csakis egy tökéletesen alkotmányos Ausztriával és teljesen alkotmányos formákban lehet közös ügyeket létesíteni; a tizennegyedik szakaszt pedig senki tökéletesen alkotmányos formának nem nevezheti. (Igaz! Ugy van!)

Továbbá az év elején a kormány törvényen kívüli állapotba kergette az országot s abban tartotta tizenkét napig, csupán azért, hogy az ugynevezett 1898. I. törvényczikket törvényerőre emelhesse. Most a kormány ezt a törvényt, melyet ily óriási áron fizettetett meg az országgal, ezt a törvényt is széttepi önmaga. (Igaz. Ugy van!)

Mi, akik egész erőnkkel elleneztek ennek a törvénynek meghozatalát, mert azzal megsértettük léttük, amint kifejtettem, az 1867. XII. törvényczik 25. szakaszát, most mi vagyunk azok, kik a törvénynek végrehajtását követeljük, csak azért, mert törvény. Milyen lehet tehát a mi szemünkre vetni azt, hogy a mi akaratainkat a többség akaratára fölé helyezzük, amikor saját akaratainkat anynyira alávetjük a törvény szentségének, hogy az általunk ellenezett törvényeket is védjük a törvénytíró ellen, addig, amíg alkotmányos uton meg nem változtathatjuk. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Ezzel, azt hiszem, bebizonyítottam, hogy a kormány törvényeket sért. De rá kell még mutatnom arra, ami nézetem szerint a legfontosabb törvénytíró, hogy a kormány megfosztja az országot az 1867. XII. törvényczikben lefektetett attól a jogától, hogy bizonyos esetőségek beálltával az ország megszerezhesse közzgazdasági önállóságát. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

Az 1867. XII. törvényczikben bizonyos esetőségek ki vannak jelölve, melyeknek bekövetkeztével az ország közzgazdasági önállóságának létre-

hozatalához való joga nemcsak feléled, de közzzöleg van megállapítva, úgy, hogy ettől a mi fel-fogásunk szerint törvénytíró nélkül eltérni nem lehet. (Igaz. Ugy van!)

A legnagyobb merénylet tehát, amelyet a kormány a mi nézetünk szerint elkövet, az, hogy megfosztja magát azt az alapot, amelyen áll, legbecesebb, sőt egyedüli védbástyáitól; összetöri önmaga azt az alapot, melyen áll és megfosztja az országot attól a lehetőségtől, hogy legalább gazdasági téren megszerezhesse függetlenségét, teljes önállóságát. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Ilyen törvénytírókkal szemben nyugodt lelkiismerettel hivatkozunk a nemzetre a jelen valóságos pillanatokban.

Nyugodt lelkiismerettel adjuk át küzdelmünket az utókor ítéletének (Zajos éljenzés.), mi pedig — a függetlenségi párt — nem volnánk méltók lobogtatni a magyar függetlenség dicső zászlaját, melyet megtépve bár, de szeplőtelenül örököltünk atyáinktól, ha a haza meglévő jogait sem tudnánk megvédeni. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

Aki nem elég erős megvédeni azt, ami már megvan, annak nincs joga többért, az összességért küzdeni. (Zajos éljenzés.)

Minket megillet ez a jog, nem is fogunk nyugodni, míg az ország törvényein és alkotmányán ejtett csorbákat ki nem köszörüljük. (Zajos éljenzés.) Nem is fogunk nyugodni, míg hazánkat be nem vezethetjük a magyar függetlenség felszentelt templomába. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

(A nemzeti párt.)

Gróf Apponyi Albert: Tisztelt képviselőtársaim! Kossuth Ferencz t. barátom előadásában főleg a mai helyzetnek előzményeit adta elő. Én bár tor leszek leginkább ennek a helyzetnek következményeire kiterjeszkedni és arra, hogy miként akarja ezeket a következményeket egy, a parlamenten kívül, a parlament jogainak bitorlására alakult konspiráció alakítani. (Igaz! Ugy van!) Rámutatott Kossuth Ferencz tisztelt barátom arra, hogy valamint az ő pártja, úgy az ellenzéki pártok mindegyike ebben a küzdelemben nem a hatalom elnyeréséért folytatott versengés, — aminek kedvéért rendkívüli eszközökhöz nyulni szabad nem volna, nem pártprogramoknak érvényesítéséért sem, melyeknek tartalma bármilyszentlegyen mindenki előtt, aki azokhoz ragaszkodik, még sem jogosít fel senkit arra, hogy addig míg a nemzet többsége azokat el nem fogadta, rendkívüli eszközökkel akarja érvényesíteni. Rámutatott arra, hogy az ellenzék e r e n d k i v ü l i t ü r e l m é n e k oka egyedül abban rejlik, hogy a kormány a fennálló törvényeket meg nem tartotta, hogy azokkal a súlyos gyanuokkal szemben, melyek őt terhelték, hogy az Ausztriával fenforgó pénzügyi és gazdasági kérdésekben sem az 1867-iki törvényekhez, de még az 1898. I. törvénycziknek határozataihoz sem fog ragaszkodni, ezt a gyanut elhárítani elmulasztotta; ez pedig a parlamenttel szemben alkotmányos — és hozzátehetem, a nemzeti párttal szemben erkölcsi kötelessége volt, mely párt neki az 1898. I. törvényczik megalkotásánál saját meggyőződését követve, önzellenül segédkezett nyújtott; egyedül azt kövte ki, hogy az 1867. XII. törvényczikben sérelem ne ejtessék. Ilyen helyzetben az ellenzéknek teljes jogában állott azt mondanis, hogy a parlament számára fenn akarja tartani azt a fegyvert, mely a költségek megszavazásában rejlik, mindaddig, míg a parlament megnyugodva nincs az iránt, hogy a létező törvények, a létező közzjogi szabályok meg fognak tartatni. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Ha ily rendkívüli helyzetben küzdelem áll elő, akkor a hibás nem az, aki semmi mást nem tesz, minthogy követeli a kormánytól parlamentaris kötelességeinek és a fennálló törvényeknek megtartását, hanem hibás az a kormány, mely parlamentaris kötelességeit elmulasztotta és a fennálló törvények megtartása iránt biztosítékot nem nyújt. (Zajos helyeslés. Igaz! Ugy van!) És ha áll az a jogi elv — és azt gondolom, megtámadhatatlanul áll — hogy senki a saját hibája folytán előállott helyzetből jogokat nem merithet, még ha előállana is az a helyzet, melylyel a kormánypárt az országot

ijesztgeti, hogy az állami gépezet működésének folytonosságáról gondoskodás az év végén nincs, még akkor sem merithetne az a kormány ebből a helyzetből rendkívüli jogokat, mely ennek a helyzetnek bekövetkezéséért minden erkölcsi és a hazai pozitív törvény szerint felelős. (Zajos helyeslés és éljenzés. Igaz! Ugy van!)

De tekintsünk el egy pillanatra ettől a kérdéstől. (Halljuk! Halljuk!) Fogadjuk el a vita alapjául azt a gondolatot, hogy az év végén rendkívüli helyzet csakugyan előáll, amely rendkívüli helyzet a kormánynak bizonyos rendkívüli intézkedéseket szükségessé tesz. Ezzel szemben mindenekelőtt hazai közzjogunknak azon kivételt nem ismerő, büntető szankcióval és ellátott elvére hivatkozom, hogy országgyűlésileg meg nem szavazott adókat szedni és ujonczokat kiállítani semmi körülmények között nem lehet. (Zajos helyeslés. Igaz! Ugy van!)

De ha más egyéb rendkívüli intézkedésekről van szó, melyekre a szükségjog bizonyos körülmények között egy kormánynak, mely e helyzet előidézésében nem hibás, czímet adhat, akkor is állítom, hogy a tervbe vett eljárás, mely a Tisza-Kálmán-féle javaslatban nyilvánul, alkalmas arra, hogy a szükségjognak ajtócskáján keresztül az alkotmánynak szívébe belevigye az ellenséget. (Igaz! Ugy van!) az abszolútizmust, a felelősség nélküli kormányzat mérget. (Igaz! Ugy van!) Igen röviden fogom ezt indokokkal kifejteni. (Halljuk! Halljuk!)

Az a remek határozati javaslat, melyet György Elek előterjesztett és melyhez én egész terjedelmében hozzájárulok, hivatkozik arra a felirati javaslatra, melyet szintén az összes ellenzéki képviselők adtak be s melyben azt fejtették ki, hogy a parlamentarizmusnak összes törvényeiből még csak egy maradt fenn: a többség uralma. Az a terv, melylyel mi szemben állunk, arra alkalmas, hogy a parlamentarizmusnak ezt az utolsó fennálló törvényét is megsemmisítse, vagy meghamisítsa. (Igaz, ugy van!) Annak a tervnek koncepcziójában az a felfogás uralkodik, hogy a parlament többség az semmi más, mint a Lloydban összegyűlekező képviselők társasága, holott alkotmányjogi értelemben más parlament többség nincs, mint az, mely a parlament tárgyalások után a képviselőházban megéjtett szavazások után megnyilatkozik. (Zajos helyeslés és tetszés.)

A többségnek politikai fogalmát átvenni akarni a többségnek közzjogi fogalmára, ez annyit jelent, mint magát a többségi elvet meghamisítani. (Zajos helyeslés.) Mert, tisztelt barátaim, a többségnek eredménye kell valamely ügy komoly megvitátása által elért meggyőződéséből, különösen áll pedig abban és nem csupán az egyéni eljárás őszinteségének és komolyságának kérdése, de rendkívül fontos alkotmányjogi elv és biztosíték, akkor arról van szó, hogy egy kormánynak a szükségjog alapján rendkívüli intézkedéseit felmentvény adassék. (Élénk helyeslés. Igaz, ugy van!) Erre a többség csak úgy alakulhat, ha a tény már előtte áll, ha annak a ténynek összes körülményeit latolgatva, elfogulatlanul és előleges lekötöttség nélkül nyilatkozhatik a következő kérdésekre: fennforgott-e a szükségjog esete? A kormány hibája nélkül állott-e elő? A szükségjog szabta korlátokon belül maradt-e a kormány? (Élénk helyeslés és tetszés.)

Már most, tisztelt képviselőtársaim, ha az említett törvényjavaslat aláíróinak álláspontjára helyezkedünk és feltételezzük, hogy a kormány eddig semmi hibát nem követett el, semmi mulasztás nem terheli a rendkívüli helyzet beállta körül, de honnan tudják azok a tisztelt urak, hogy má-tól december 31-éig nem fog történni a kormány részéről semmi, ami szerintük is hiba és mulasztás volna, például az országgyűlésnek mostani elnapolása, mely a Ház tanácskozási idejéből ok nélkül nyolcz napot elvesz és a kormány részéről épen az aláíróknak adott biztosítással ellenkezik, nem ilyen későbbi hiba-e? (Derűtség.) És ő-k mégis már előre kiállították a kormánynak azt a bizonyítványt, hogy az esetleg december harminczegyedikén előállható kényszerhelyzet körül a kormánynak nemcsak semmi hibája nem volt,

de nem is lesz. (Zajos helyeslés.) És már ma kiállítják a kormánynak azt a bizonyítványt, hogy mindazok az intézkedések, melyeket a rendkívüli helyzet, data non concessa, parancsol, a megengedett korlátok között fognak maradni. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Mit jelent ez, tisztelt képviselőtársaim egyebet, mint annak a legitim többségnek megalakulását, mely már megtörtént ténykörülmények ismerete alapján elfogulatlan bírálat és megvitatás útján alakulhat és e tényekért az utólagos fölmentvényt megadja, vagy meg nem adja, — mit jelent ez egyebet, mondom, mint ennek a többségnek megalakulását lehetetlenné tenni azért, hogy több mint fele az összes képviselőknek szavazatát kötelező nyilatkozat által, melyet megmásítani később alig lehet, már most előre lekötöj. (Igaz! Ugy van! Hosszantartó tetszés, éljenzés és taps.)

Tisztelt barátaim! Ebben a törvényjavaslatban meg van semmisítve az utolsó, ami parlamentarizmusunk tőkájéből megmaradt: a többség uralma. (Igaz, ugy van!) És a parlamenti többség helyébe lép a parlamenten kívül megalakult közjóléti bizottság, (Zajos helyeslés. Igaz! Ugy van!) mely a parlament jogait bitorolja (Igaz! Ugy van!) és ezáltal a leghallatlanabb forradalmi lépést teszi, melyet ebben az országban valaha elkövettek. (Igaz! Ugy van!)

Tisztelt barátaim! Amint Győry Elek tisztelt barátom határozati javaslatában ki van fejtve, az által a kormány felelőssége, mely tartalmilag eddig sem állott erős alapon, formailag is megsemmisítetik. (Igaz! Ugy van!) Mert miben áll a felelősség?

A felelősség abban áll, hogy a kormány azért, amit tett, feleljen és ebben egy oly verdüktnek menjen eléje, melynek eredménye és tartalma bizonytalan. (Élénk helyeslés.) Ha már most a bekövetkezhető — talán be sem következendő, de talán bekövetkezhető bonyodalmakkal szemben a képviselők száma felénél eggyel, vagy egynehányval több képviselő előre kimondja a felmentő ítéletét, akkor a felelősség formailag is megszűnt létezni (Igaz! Ugy van!) és akkor — valamint a parlamenti többség helyébe egy, a parlamenten kívül alakult forradalmi közjóléti-bizottság lépett — egy a felelős parlamenti kormány helyébe annak a forradalmi közjóléti bizottságnak felelősség nélküli végrehajtó közege. (Igaz, ugy van!) Azt hiszem, t. barátaim, ez elég annak jellemzésére, hogy egyoly merényletnek megkísérlésével állunk szemben, az alkotmányosság elvei ellen, mely teljesen indokolja azt, hogy oly ellenzéki képviselők, kiknek pártprogramja között a legnagyobb eltérések, sőt némi tekintetben ellentétek vannak, most kezét fogjanak arra, hogy egy megtámadást, egy összeesküvést alkotmányunk életgyökereitől elhárítsanak. (Zajos helyeslés és tetszés.) Ennek a merényletnek nem szabad sikerülnie. (Zajos helyeslés és taps.) Ha azok, kik azt elkövetni készülnek, ezzel óriási felelősséget vettek magukra, roppant felelősséget vennének magukra a képviselőháznak azon tagjai is, kik ezt a merényletet a maga valóságában látva és latolgatva, annak sikerét megengednék. (Zajos helyeslés.)

Ebből a célból jöttünk össze és azzal az elhatározott szándékkal hagyjuk el ezt a termet, hogy Magyarország alkotmányának integritását megmentjük minden áron és az az ellen szándékolt merénylet sikerét megakadályozzuk minden áron. (Hosszantartó zajos helyeslés, éljenzés és taps.)

(A néppárt.)

Molnár János: Tisztelt uraim! Legyen szabad nekem is azon pártnak nevében, melyhez tartozom, a határozati javaslatához való hozzájárulásomat rövid szavakkal magindokolnom. (Halljuk! Halljuk!)

Már hetek és hónapok óta kürtöli a tisztelt miniszterelnök ur, hogy ő minden eshetőségre készen áll. És ime, horá lyukadt ki, miben kulminál az a készség? . . . Abban, hogy készséges ő még az ex lexet is törvénybe íktatni s az alkotmány kodexéből magát az alkotmányt kúglatni. (Igaz, ugy van!)

Azon mely felháborodást, melyet e merénylet minden igaz hazafi szívében kelt, csak fokozza azon körülmény, hogy a kormány folyton azt hangoztatja és lapjai által hangoztatja, hogy a miniszterelnök az alkotmány megvédésének nagy és nehéz útjára lépett, továbbá, hogy a tisztelt szabadelvű párt „nem a saját bőrét, sem a kormánynak hanem egyedül a magyar alkotmányosságot félti.” s azért cselekszik úgy, ahogyan cselekszik.

Önkéntelen eszembe jut a szerencsétlen emlékü Stuart Máriaának, a történelem is rokonszenves alakjának története, illetve szomorú történetének egyik mozzanata. Midőn e szerencsétlen királyné Angliába menekült, a vérszomjas Erzsébet királynő azt mondotta, hogy mikép lehetne ő olyan kegyetlen és nem nyitna ablakot a madárkának, az ő kedves rokonának, Máriaának, aki azon kopogtat? . . . S valóban megnyitotta az ablakot, kedves rokonát, Máriaát a keblére ölelte és — megölette.

Szakasztottan úgy tesz a miniszterelnök ur is a magyar alkotmányossággal, amely szerinte, az ellenzék állítólagos obstrukciójának ádoz karmai közül az ő ölelő karjaiba menekszik. (Igaz, ugy van! Élénk tetszés.) De hát ő siet megvalósítani azon jóslatot, amely ajkairól már jóideje, hogy elhangzott, amely szerint „ő lesz Magyarország utolsó alkotmányos miniszterelnöke.”

Ugy látszik, csakugyan fenyeget hennünket ezen jóslatnak teljesülése.

És ugyan ki óhajtja előidézni e teljeseledést? Kítől kapott a tisztelt miniszterelnök ur a fentebb jeleztem merényletre felhatalmazást? Tán a koronától? Távol legyen az tőlünk még gondolatban is! Vagy tán a szabadelvű párttól? Nem a párt oktrojálta azt tisztelt uraim, a vezérre, hanem ép ellenkezőleg a vezér oktrojálta azt a törvényjavaslatot a pártjára, mint ezt azon elállt ajtók hirdetik, amelyekben belül folyt aztán a rábeszélés, fenyegetés és hasonló „szelid nyomás.” (Igaz, ugy van! Mivel pedig az az ádáz törvényjavaslat: megtagadása a törvényhozói elvnek; arculcsapása a miniszteri felelősségnek; s gyökerében való eltírása a magyar alkotmányosságnak és végül, mert az még annak a lehetőségét is, hogy valamely kisebbség valamikor többséggé válhassék, már gyökerében megfojtja: nagyon természetesen mi szívvél-lélekkel hozzájárulunk a szőnyegen levő tiltakozáshoz. (Élénk éljenzés.) s meleg készséggel nyújtunk jobbot az ellenzék minden árnyalatának a magyar alkotmányosság alkotmányos megvédésére, annál is inkább, mivel ez programponjaink egyik legkiválóbbikát képezi és amelynek védelmében ott fognak találni hennünket a végelhetetig. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

(Egyhangulag elfogadjuk.)

Szentiványi Árpád elnök azt a kérdést intézi az értekezlethez: kíván-e még valaki nyilatkozni? (Zajos felkiáltások: Elfogadjuk a nyilatkozatot! Elfogadjuk! Hosszantartó éljenzés.) Ennek folytán határozatilag kijelenti, hogy az értekezlet az előterjesztési nyilatkozatot egyhangulag nagy lelkesedéssel elfogadja és pártkülönbség nélkül magáévá teszi.

Az elnök a Sasok körének mondott köszönetet a helyiség átengedéseért, — Kossovich Ferencz pedig az elnöknek mondott a tanácskozás vezetéseért meleg köszönetet.

A gyűlés zajos éljenzések közt oszlott szét.

Emmer Kornél Nagyszombaton.

(Kiküldött tudósítónk távirata.)

Nagy közönség előtt tartotta ma Emmer Kornél beszámolóját Nagyszombaton. Ebben a disszidensek jövődő magatartásáról nem nyilatkozott, csak a maga kilépésének indokait magyarázta.

A beszámoló a nagyszombati lövöldő helyiségében folyt le, ahol Ostermayer pártelnök üdvözlő beszéde után Emmer Kornél hosszan beszélt és körülbelül ezeket mondotta:

Először engedelmet kér, hogy tő t nyelven ismertethesse beszéde tar-

t a l m á t, tekintettel a nagyszámban megjelent tónyelvű választókra, akiknek türelmét a következő hosszabb magyar beszéd nagyon is igénybe venné. A tőt hallgatóság folytonos helyesléssel és éljenzéssel szakította félbe Emmer előadását. Valahányszor a miniszterelnök nevét említette, zajos abczug kiáltások voltak hallhatók. Az alkotmány megvédelmezésére irányuló törekvéseket a hallgatóság lelkes z s i v i ó kiáltásokkal fogadta.

Nagyérdemű választóközönség! Bármennyire kíváncsi voltam is körükbe, mindig vártam az alkalmat, mikor működésünk valamely eredményéről beszámolhatnék. Itt van a kiegyezési parlament megnyilatkozása és annyi más reform. Önök legjobban tudják, mennyi nemes ideával távoztam e helyről. A nagy czél javára kész voltam mindenkor független meggyőződésemet a pártfegyelemnek alárendelni csak azért, hogy részt vehessek egy nagy reformparlament munkájában. A mi parlamentünk fáján nem termett virág. Azt dör lepte el. Nemcsak hogy kiegyezés nem lett; nemcsak hogy reformot nem tudunk felmutatni, de még a budgetről, az ujonczokról, az állami lét mindennapi feladatairól sem tudunk gondoskodni. Divattá lett a történetíró szemével a parlamenti helyzetet bírálgatni, azonban az aktív politikusnak számolnia kell az adott helyzettel és bírálgatnia kell, hol a hiba, hogy az állam funkcióját zavartalanul teljesíthesse. A helyzet horzasztó. Ugy tekint reánk, mint egy Gorgon-fej, melynek látására kővé válunk. Nekünk nem szabad azonban kővé válnunk. Óriási léptekkel közeledik a nap, mely a parlamentarizmust és az alkotmányt bukással fenyegeti. Hiába mondják, hogy az ellenzéknek nem szabad megakasztania a parlament munkáját. De mi ténynyel állunk szemben. Még két hónapja rendelkezésünkre állott az a mód, hogy a választókhoz appelláljunk. Ez a mód ma megszűnt. A választásokhoz 40 nap kell, a törvény pedig parancsolja és rendel, hogy a választást csak budget és ujonczozás birtokában lehet elrendelni. Erről lekéstünk. A másik mód a kormány lemondása. Ezt sürgettem már régebben, és sürgetem most is. (Leikes éljenzés.) Erre a szabadelvű körben veszedelmes precedensnek mondották, hogy egy hatalmas többség meg hajoljon a kisebbség előtt. Ez ellenkezéssel szemben gondoltam a Mohigan hajó szerencsétlenségére. Ez a gyönyörű hajó közel a walesi partoknál zátonyra jutott. Az utasok ezt nem vették észre, dacára a partokról adott vészjeleknek. Ha az utasok észre vették volna, hogy a kapitány rossz utra irányítja a hajóját, bizonyára leparancsolták volna a kapitányt. Ebből nem csináltak precedenset. Ez a kapitány bizonyára nem gyűjtött volna még aláírást sem, hogy felmentesse magát, ha az örvénybe sodorta az egész hajót és utasait.

Csak hogy mi nem vagyunk részesei a bajoknak, hanem a mi hajónk, a mi ezredéves alkotmányunk, a mi kincseink. (Igaz!) Ez vélt a helyzet december hatodikán, amely napra értekezletre hívták össze a szabadelvű pártot. Az értekezletre semmiféle programot nem adtak. Csak Tisza Kálmán állt fel. (Abczug!) Soha beszédet nagyobb figyelemmel nem hallgattam. Kifejtette, ha azt aláírja a többség, akkor az alkotmányos többség nyilatkozott meg. (Nem áll!) Ehhez a kormányelnök hozzátette, aki alá nem írja, az nem maradhat párttag. Én éreztem, hogy az én kezem ezt az írást nem írhatja alá. (Éljenzés.) Nem írtam alá, mert ugy fogom fel a képviselői állást, hogy annak függetlenségnek kell lennie, annak esetéről esetre kell megbeszélnie magatartását; a politikai összeesküvéseknek sohasem voltam barátja, azok veszedelmek és politikai öncsonkítást képeznek. Nem adhattam továbbá az aláírást, mert ily felhatalmazás ellenkezik a miniszteri felelősségről szóló törvény szellemével. A felelősségnek utólagosan kell érvényesülnie. Egyáltalán megengedhetők tartottam ezt a carte blanche, de össze nem egyeztethető ez a liberális felfogással is. (Éljenzés.) Alá nem írhattam, mert ellenkezik a parlamentarizmus lényegével ilyen aláírás. A képviselőház és főrendiházban meg kell hallgatnia az illetékes véleményeket és minden oldalról meg kell

vitálni a kérdést nyilvánosan, a sajtó ellenőrzésével. A Tisza-okirat egy papírosból álló Bánffy-parlament, mely rosszabb az angol csouka parlamentnél, melybe a képviselőház került. Tisza javaslatához nem kellene egyéb, mint hogy a főrendek aláírása is gyűjtessék. Így lehetne folyton új aláírásokat gyűjteni. Így lehetne évről-évre uralkodni és így lehetne a választásokat is subscipciókkal elintézni és így helyreállítani a parlamentet. A Tisza-hill fölött még az osztrák 14. szakasz is magasabban áll. A z osztrák 14. szakasz legalább a k o t m á n y o s, mert fentartja az utólagos felelősséget, de nálunk ilyen aprósággal nem törődnek. De nem fog használni semmit a kormánynak és kár volt sok békés ember idegeit így igénybe venni. Az alkotmány szent szava ellen így papírtekercesek füstöt válnak, mint Lucifer gyöngyei, ha Isten nevét emlegetik. Alá nem írtam a javaslatot. Kiléptem a pártból (Éljenzés), melyhez sok emlék fűződik. Kiléptem azaz a nyugodt öntudattal, hogy ez a kilépés nem köpönyegfogás, nem elveknél szegreassztása, hanem tette ez egy oly embernek, aki másként nem tehet. Én nem cselekedhettem másként. Nem hittem senkit magammal, hanem cselekedtem teljes függetlenséggel. Ezért jól méltóztassék megfontolni, hogy a mit mondok, azt csak a magam nevében mondom. Velem kiléptek még mások is, szabadelvű programjuk teljes fentartásával. Párttá nem alakultunk, elnököt nem választottunk. Mindannyian szabadelvűek maradtunk, minek tehát új program! Mi — helyesebben én — abba a nézetbe vagyunk, hogy megmaradunk szabadelvűeknek, de azok szüntenek meg azok lenni és ezért jól tették, hogy kilépésre kényszerítettek. Önök előtt ugyanaz az ember áll, kit két év előtt választottak.

Mi az obstrukciónak vagy reakciónak szolgálatot nem teljesítünk. Kárhoztatom a parlamenti forradalmat, kárhoztatom a reakciót, ezt tudja mindenki, ki emlékszik az appropriációnál vitánál elmondott beszédemre. De képzelhető-e nagyobb reakció, mint amely a Tisza-javaslatban rejlik. Nem népszerűség-hajhászat kedvéért, nem megsértett hiúságból tettük ezt a lépést. Kilépő társaimmal nem szorultunk védelemre. Ez egy nemes elhatározás eredménye volt. De nekem védekezniem kell a felhozott váddal szemben. Már 1896-ban, még a választások előtt jelentettem ki, hogy semmiféle kitüntetés, javadalmat, címet nem kérek — ilyet el nem fogadok, bármily kellemetlen hatást is tegyen ez.

Azt mondják naiv és szánalmas alakok a kiléptek, mert csak politikai kontár lehet az, ki az emberek gyengeségeit és vágyait nem veszi számba. Akármily kormány is kövesse a mostanit, tisztán az eszmék útján fenn nem tarthatná magát. De egészen más a Macchiavelizmus útján kormányozni és tisztán csak az emberek gyengéire számítani. Macchiaveli korszaka lejárt Magyarországon. Macchiaveli óta sokat változtak a viszonyok, de a magyar természetnek ez a rendszer sohase tetszett. Alkalmazható rövid időre, de egyszer csak megbukik.

Nekünk vissza kell térnünk Deák Ferencz egyszerű tradícióihoz, s ennek nemes céljaihoz. (Helyeslés.)

Mondjanak itéletet fölöttem. A bírak ilyenkor kiszokták hallgatni a nációnálét. Feleljen helyettem e kérdésre az Irás. Kiküldtek Szent Jánoshoz, kérdezzék meg ki ő?

— Én vagyok a pusztában kiáltozónak hangja, előhírnöke egy nagyobbnak, aki jönni fog és a kinek közel van az országa.

Igy itéljenek fölöttem: tartsam-e meg mandátumomat, vagy adjam vissza mandátumomat. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

— Éljen Emmer Kornél! Ez volt a válasz erre a felszólításra.

A beszéd után dr. Boranovszky biztosította Emmert a választók további bizalmáról is. Erre Emmer megköszönte a beléje helyezett bizalmat és ezzel a gyűlés véget ért.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár a nemzetközi helyzetről. Vilmos császár ma a birodalmi gyűlés elnökségét fogadta. Gróf Ballestrem elnök és dr. Frege és Schmidt alelnökök voltak nála kihallgatáson. A császár ez alkalommal a nemzetközi helyzetről beszélt és azt mondta, hogy a helyzetet, jóllehet Németország valamennyi számbajövő hatalommal békés, sőt barátságos viszonyban van, nagy figyelemmel kell kíséreni. Ezt a laikus is belátja. Ez okból a hadsereg javaslatba hozott tökéletesítését és kiegészítését keresszül kell vinni. Kevés az, amit javaslatba hoztak, de tekintettel az ország adóképeségének kellő kimelésére, többet javasolni nem lehetett. Azután megelégedéssel beszélt a császár palesztinai utjáról, amelyről több epizódot mondott el, különösen kiemelve, hogy nagyon örült a németek összetartásának, akár evangélikusok, akár katolikusok.

Az elkeseredett spanyolok. A madridi „Liberal” a békeszerződés aláírásáról cikkez. Azt mondja, hogy a párisi tárgyalások sokkal szomorubb képet nyújtanak, mint azok a hajók, amelyek a katonákat hazahozták. Elérkezett a határozás munkának és a haza újáteremtésének az ideje.

TÁVIRATOK.

Orosz nagyherceg Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, december 11. Miklós nagyherceg, aki e hónap 17-én ideérkezik, két napig marad itt Szinovjev orosz nagykövet vendégeként. A szultánnal való fogadás és a diszebé, amelyet a Yıldiz-palotán a nagyherceg tiszteletére adnak, akkor lesz, amikor a nagyherceg visszatér a galatáriai emléktemplom felszenteléséről.

Egy képviselő vezeklése.

Bécs, december 11. A lengyel klub ülésén felolvasták G n i e w o s z képviselőnek egy levelét, amelyben bejelenti, hogy párbajáért elvégezte az egyházi vezeklést és az egyház bünbocsánatában részesült. Különféle lengyelországi helyi kérdések elintézése után a klub bizalmas vitát kezdett a politikai helyzetről.

Picquart üldözése.

Páris, december 11. La Vilette-ben a revízió hívei gyűlést tartottak, amelyre Déroulédének és Habertnek is sikerült bejutniok és beszédet mondaniok. A gyűlés határozatot hozott Picquart javára.

Páris, december 11. A „Liberto” szerint a haditörvényszék önként ideiglenes határozatot hozott Piquart ügyében s ezt a határozatot legközelebb nyilvánosságra hozzák.

Bourgeois Bulgáriában.

Szófia, december 11. Bourgeois, volt francia miniszterelnök tegnap ideérkezett. Délután meglátogatta Sztoliov miniszterelnököt, délután pedig a szobránjába ment, ahol a miniszterelnökkel és számos képviselővel ismerkedett meg. Este a fejedelmi pár megbívtá ebédre, amelyen Sztoliov miniszterelnök és a francia diplomáciai ügyvivő is résztvett. Bourgeois innen Konstantinápolyba utazik.

HIREK.

Lapunk mai száma oldal.

— Erzsébet-rend. A király Vécsey bárónó csillagkeresztetbőlgyet kitüntette az Erzsébet-rend első osztályával. Erről a hivatalos lap mai száma a következő legfelső kéziratot közli:

„Kedves báró Bánffy! Kornis Mária, grófné született hajnáscekei Vécsey bárónó csillagkeresztet első osztályú Erzsébet-rendemet adományozom.

Miről Önt további megfelelő intézkedés végett ezennel értesitem.

Kelt Bécsben, 1898. évi december hó 6-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

B. Bánffy s. k.

— Ministeri kihallgatás. Wlassics Gyula válás- és közoktatásiügyi miniszter e heti audienciáját szerdán délelőtt tíz órakor tartja meg.

— Aranyéremkeresztet tanító. Ó felsége. Vadász Ferencz izsákfalvai római katolikus kántortanítónak a népoktatás terén szerzett érdemeiért, arany érdemkeresztet adományozott. A hivatalos lap ma közölte e kitüntetést.

— III. Sándor czár koszorú. Az orosz főváros előkelő köreiből most csinos kis botrányról beszélnek. Az eset maga olyan különös, hogy első pillanatra alig lehet elhinni. A dologról azonban a beavatottak mind határozottabb formában beszélnek, úgy, hogy igaz voltában nincs okunk kételkedni. Maga az eset a következő:

II. Miklós czár nemrégiben meglátogatta a pétervári Péter Pál-székesegyházban családjának, a Romanov-dinasztianak ősi temetkező helyét. E látogatása alkalmával megütközéssel tapasztalta, hogy apjának, III. Sándor czárnak, koszoruit egészen ellepte a por, a koszorúk szalagjai pedig minden rend nélkül, összevissza hevertek egymáson. Ezeket a koszorúkat nagyobbára a legelső európai uralkodók küldték az elhunyt czár koporsójára. II. Miklós czár a rendetlenség láttára ingerülten fordult a kíséretében levő Freederiks báróhoz, mint az uralkodóház miniszteréhez, és így szólt hozzá:

— Legyen szives itt rendet csinálni.

Már most vagy a miniszter értelmelte rosszul a ezár utasítását, vagy pedig az általa kiadott rendelet nem volt eléggé világos. Elég az hozzá, hogy az alantasabb hivatalnokok nagyon különös módon csináltak rendet a kriptában: a koszorúkat és a rajtuk levő feliratos szalagokat egytől-egyig — e l a d t á k. Állítólag egy „Apraxin-Dvor”-beli (baz rfele épület) élelmes kereskedő vette meg az ereklyéket kétszáznegyvenöt rubelért. E kegyetlenség a miniszteriumban nagy aggodalmat keltett és báró Freederiks szükségesnek találta, hogy a császári parancs e fonák teljesítéséről az uralkodónak is jelentést tegyen. A czár ropantul felháborodott az ostoba dolog halatára és szigoruan megparancsolta, hogy legalább a koszorúk szalagjait az uralkodók inicziáléval és felajánló szavaival minden áron visszavásárolják. Az élelmes kereskedő azonban időközben nagyobbreszt már tudott az ereklyéken. Gazdag külföldi gyűjtők sok ezer rubelt adtak értök. Így nem maradt más hátra, mint hogy közvetlenül ezekhez a magán-gyűjtökhöz forduljanak. Hosszas utánjárással és óriási költségekkel végre sikerült a szalagok legnagyobb részét visszavásárolni. A Vilmos császár feliratával ellátott szalag Budapestről került Pétervárra és egyedül ezért a szalagért tizenkétezer forintot kellett fizetni. Egy másikat, melyet Hágában fedeztek föl, nyolcezer forintért váltottak vissza. Báró Freederiks az ügyből kifolyólag beadta lemondását, melynek elfogadására nézve azonban a czár még nem döntött.

— Az „Istria” elsüllyedése. Pénteki számunkban megirtuk már, hogy az Adriára napok óta vastág kód ereszkedett, mely igen veszélyezteti a közlekedést. Ez a kód tényleg több tengeri szerencsétlenségnek volt okozója, melyek közül különösen figyelemre méltó az „osztrák-amerikai” társulat tulajdonában levő és Amerikába járó „Istria” hajónak Parenzo közelében történt elsüllyedése, miről röviden megemlékeztünk már. Az „Istria” elsüllyedéséről a következőket olvassuk a trieszti lapokban: Kedden indult ki a trieszti kikötőből az „Istria” nevű hajó, hogy New-Yorkba szállítson 460 tonna árut. Kévszel esti kilencz ra után az „Istria” körülbelül husz tengeri mértföldnyi távolságban volt a parenzo-rovignoi parttól; a tengerre ereszkedett sűrű kód miatt csak meglasztított sebességgel haladt. Egy ponton, a hajó elején elhelyezett őrszem, alig pár lépésnyi távolságban egy hirtelenül előbukkant s az „Istria” felé tartó hajót vett észre. — Az őrszem rögtön föllármázta a hajó személyzetét, de az már nem segíthetett a bajon, mert pár pillanat múlva a szemközt jövő hajó már az Istria-ba ütődött. Az összeütköző hajót, hamarosan nem lehetett fölis-

memi, mert a heves ütközéstől ugyszólván visszafelé indult, míg az „Istria“ még valami száz lépésnyit haladt előre. Az „Istria“ kapitánya — Suttóra — gyorsan átlátta az összeütközés nagy veszelmét és azon fáradozott, hogy hajóját, mielőtt elsüllyedne, teljes gőzerővel visszakormányozza a parthoz. Ez a mentési kísérlet azonban hasztalannak bizonyult, mert az összeütközés helyén támadt nyíláson nagy tömegben tödült be a víz s hajó rohamosan süllyedni kezdett. A kapitány erre parancsot adott, hogy az összes mentőcsónakokat bocssáskák le s a személyzet gyorsan meneküljön. Ezt a parancsot teljes pontossággal és hidegvérűséggel végrehajtották, s miután az összes személyzet már biztonságba helyezte magát, utolsóknak a kapitány távozott, s az „Istria“ eltűnt a mélységben. Az összeütközéstől az elsüllyedésig mindössze tizenegy perc telt el! A mentőcsónakok aztán óvatosan elindultak, amennyire a személyzet a sűrű ködben tájékozhatta magát. Nyolcz órai életveszélyes evezés után végre elértek a parenzói kikötőt. Parenzoban a kapitány rögtön jelentést tett az eseményről. Természetesen azt is elmondotta, hogy nem tudja, melyik hajóval ütközött össze. De később megtudták ezt is. Ez a hajó a „Capraia“ volt, mely Brindisiből indult és árukat hozott Velenczébe és Triestbe. A „Capraia“ a köd miatt szintén csak félerővel haladt, de semmit sem vehetett észre, hogy jelt adhasson s így az összeütközést kikerülje. Az összeütközés után a „Capraia“ gyorsan visszafelé haladt, míg a másik hajó eltűnt. A személyzet konstata, hogy a „Capraia“ is igen jelentékenyen megsérült, mire a kapitány irányt változtatott s nagy nehezen másnap délelőtti tíz órakor elérte a rovigóni kikötőt. Az „Istria“ személyzete huszonhat főből állt. A hajó 2293 tonnátartalmu volt. 1882-ben építették Angolországban.

— Ismeretterjesztő előadás. Ma délelőtti tartották a Nemzeti Múzeumban az ötödik ismeretterjesztő előadást. Az előadások iránt mindinkább nagyobbodik az érdeklődés és a könyvtár nagy olvasótermét zsúfolásig megtöltötte a közönség. Dr. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár tartott ma előadást „Az ókori világ Magyarországon“ czímen.

— A vallás- és tanulmányi alap új felügyelőbizottsága. A király most nevezte ki a vallás- és tanulmányi alap felügyelő- és ellenőrző bizottságát. A kinevezés három évre szól, de ha időközben a katolikus autonómiát szervezni találják és az alapok kezelésének ellenőrzésében más intézkedés válik szükségessé, a kinevezés jogereje megszűnik. A legfelsőbb kinevezés ma jelent meg a hivatalos lapban s a következőképen szól:

„Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztése folytán gróf Szapáry Gyulát a vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő s azok kezelését ellenőrző időleges bizottság elnökévé, Vaszary Kolos hibornok hercegprímás és esztergomi érseket a nevezett bizottság társelnökévé, báró Rudnyánszky Józsefet a bizottság előadójárva, Bossányi Lászlót, dr. Forster Gyulát, Horánszky Nándort, gróf Károlyi Tibort, Lechner Ágostont, Lukács Antalt, dr. Samassa Józsefet, dr. Schlauch Lőrinczet, gróf Szapáry Istvánt, dr. Szivák Imrét, Vértessy Sándort és gróf Zichy Nándort pedig ezen bizottság tagjaivá a folyó évi november hó elsejétől számítandó három évre, — amennyiben pedig a nevezett alapok kezelésének ellenőrzése iránt időközben esetleg más nemü intézkedés tétetnék, az ennek felfeléptéig terjedő időre kinevezem. Kelt Schönbrunnban, 1898. évi december hó 5-én. Ferencz József s. k. Wlasiacs Gyula s. k.“

— A szudániak Fiumében. Valami két hét óta produkálja magát Fiumében Fényes Márton magyar imprezárió vezetésével egy tizennyolcz tagból álló zapzibarvidéki szudáni karaván. Házassági, halotti, ima-, gyermekrablási és hadi jeleneteket mutogatott a közönségnek. S az imprezárió pompás üzleteket csinált, mert a minden órában ismétlődő előadások zsúfoltt nézőtér előtt folytak le. Tegnap délután az imprezárió értesítette a fiumei „Mária“ árvaházat, hogy szívesen rendeztet egy ingyenelőadást a kis árváknak. Az árvaház közönséggel elfogadta az ajánlatot s az árvák tegnap délután tényleg végig is élveztek a szudániak vad produkcióját. A mint az árvaházbeliek elmentek, a fizetős előadásra

került a sor. Meg is kezdődött volna, ha a strike fogalma nem jutott volna már el a sudániakig is. A karaván főnöke, a közte és az imprezárió közt felmerült differenciák miatt, kijelentette, hogy a karaván nem fogja magát többé produkálni. Fényes látván, hogy minden rábeszélése hiábavaló, elment a rendőrséghez, hogy ez az előadások megtartására kényszerítse a karavánt. Ott azonban nem ért célzt, mert a rendőrbiztos azt mondta, hogy eddig még sehol sem hozták olyan törvényt, mely az embert tánczolásra kényszerítene. Most tehát a karaván . . . pihen.

— A hivatalos hatalom. Bercze Károly szabómester a feleségével és sógorával, Hasenmayer János mechanikussal és több nőrokonával ma este tíz óra után a színházból békésen utazott hazafelé egy zuglói villamosvasuti kocsin. A kerepesi-út és az Krzsébet-körut sarkán, amikor a kocsi megállott, Bercze megtántorodott és rálépett a konduktor lábára. Szóváltás keletkezett, amelybe egy rendőrfelügyelő is beleegyezett. A kocsit megállították, s Bercze Károly és hozzátartozói lezártották. Utánok jött a rendőrfelügyelő is, sipolt, mire három-négy rendőr temett ott egyszerre és körülöfögték az egész társaságot.

— Igazolja magát — kiáltott a felügyelő Berczére.

— Azonnal, csak megnézem, van-e nálam valami irás. Különbben az Almásy-téren lakom, állandó üzletem van, meggyőződhetek fölé az ur könnyen.

— Erre nem érek rá! Kísérjék be a kerületi kapitányságra — parancsolta a tiszt a rendőröknek és kettő mindjárt oda ugrott, hogy megfogják.

— Hozzám ne nyuljon senki — kiáltott a kétségbeesett Bercze. Nem vagyok csirkefogó; hogy vigyemek.

— Micsoda? — förmedt rá a felügyelő, kardjához kapva — rögtön összevagdalom!

Berczén és a társaságban volt többi asszony sikongtak, sirtak, könyörögtek, ne gyalázza meg így őket a felügyelő ur, de a rendőrszisz csak toporzékolt és a kardját csörgette, miközben a rendőrök Berczét nem a legbarátságosabb módon irányítani kezdték a kerületi kapitányság felé.

Hasenmayer János közbe vetezte magát: mi jogon kísértetik be sógorát, mikor egyebet se csinált, mint véletlenségből a konduktor lábára lépett.

— Hatóság elleni erőszak miatt. Felelt a rendőrfelügyelő.

— Majd megtanítják ezért még az urat a törvénytisztelet előtt!

— Hogy mer maga velem így beszélni. Rendőrök, fogják el, kísérjék be őt is.

Hiába jajveszékelték az asszonyok, hiába tiltakozott az időközben összeverődött óriási publikum az eljárás ellen, belkísérték őket.

— A lift halottja. Megirtuk a napokban, hogy Vágó Ede hivatalnok a külső-váczai-utón levő negyedik emeleti lakásába fölmenet a liftből kibukott s a földszintre esett; ahol rögtön meghalt. A szerencsétlen véget ért fiatalembert holnap, hétfőn délután három órakor temetik a zsidótemető halottas házából. Halálát fiatal özvegye, édes anyja és testvére gyászolják.

— A szabadelvűek győzelme. Szeged város közönsége ma hetvenhat törvényhatósági bizottsági tagot választott. A választások eredménye a szabadelvűek győzelme, mert az ellenzékiek közül csupán tizenhat tagot választottak be.

— A nők kegyencze. A new-yorki törvénytisztelet előtt egy bigamiával, vagyis inkább polygamiával vádolt férfi állott a napokban, kinek nem kevesebb, mint ötvenhárom felesége volt tizenhárom év alatt. Csodálatos e tekintélyes szám mellett az is, hogy a vádlott negyvenéves korában kezdte csak a nősülést, mint iparágat folytatni. Örök titok marad, hogy mivel bilincselhette le a jeles férfit a hölgyeket. Külsője korántsem mondható rokonszenvesnek. Arcvonásai határozottan csúnyák. Bőre tele van pörbenésekkal, a haja szine pedig erősen szürkülő vörös. Alakja sem alkibiadeszi. Szögletes és sovány. Gazdag sem volt a soknejű

vádlott soha. Sőt mindig rossz anyagi viszonyok közt élt. És gazdag, művelt hölgyek mégis örömmel léptek vele az oltár elé. Feleségeinél ritkán maradt egy hónapnál tovább. Néhány hét leteltével rendszeresen valami sürgős utazás ürügye alatt megszökött. Érdekes, hogy a furcsa yankee huszonhétéves korában nősült először és első nejevel tizennyolcz évig élt. Csak neje halála után kezdte iparszerűleg üzni a nősülést.

— Színházgészek 1897—1898-ban. Deczember 8-án volt tizénhetedik évfordulója annak a rettentő tűzvésznek, amely a bécsi Ringszínházat teljesen elpusztította, s amelyben számos ember vesztette életét. Egy német újság ebből az alkalomból összeállítja azoknak a színházgészeknek a statisztikáját, melyök a mult év deczember nyolczadiká óta történtek. Ez a statisztika szerencsére nagyon rövid, mindössze négy esetet sorol föl, még pedig:

1. A mult év deczember 10-én a lüttichi „Flóra-színház“ gyuladt ki. A tüzet ugyan hamarosan elfojtották, de a színházban iszonyu pánik támadt s a tolongásban számos sebesülés történt.

2. Január 31-én a moszkvai operaház égett le. A tűz, mely az egész remek színházépületet elpusztította, szerencsére délelőtt tört ki, de oly vehemens erővel, hogy az oltásnál nyolcz tűzoltó megsebesült.

3. Ugyanaznap a nápolyi „Teatro Manzoni del Vasto“ lett a lángok mártalékává. Végül

4. február 15-én Lisszabonban a „Prince Royal“ színházat pusztította el a tűzvész. Emberéletben azonban itt sem esett kár.

— Magasabbra vágyott. Orosházáról írja tudósítónk: Oskó András a fodrászságot tanulta. Utobb a huszonkétéves fiatal embert rábírta az anyja, hogy jöjjön haza Orosházára és gyakorolja a szülői házban a hentes-mesterséget. Oskó András természete azonban nem akart hozzátörődni a durvább mesterséghez. Buskomorság fogta el, annyira, hogy utóbbi időben a gyulai kórházban kellett gyógykezeltetni. Itt mintha javult volna állapota. Hazahozták s egy ideig henteskedett is otthon. Tegnap aztán egyszerre eltűnt a szülői házból. Azt hitték, hogy a piacra ment ki, hogy bátyjának, aki szintén hentes, a sertésvásáron segítségére legyen. Estefelé a szolgálonak a padlásra akadt dolga. Egyszerre ráment a sikoltozás halálzót a házban. A padlásra mereven, holtan függött szegény Oskó András. A cseléd hívására megjelent orvos megállapította, hogy már a délelőtti órákban akasztotta föl magát.

— Betiltott munkásgyűlés. Ma délután az örmölvölgy-utczai Piber-féle vendéglőben munkások gyűltek össze avégből, hogy a politikai helyzetről cseréljenek véleményt. Martincsek István közművessegéd volt a munkások szónöke, aki a helyzetbeszédbe annyira belemelegedett, hogy Diner Ákos rendőrkapitány kénytelen volt a gyűlést szétoszlatni.

— Halál a sínek között. Egy vasuti raktári munkás szörnyű haláláról ad hírt a rendőri sajtóiroda. Scheffer Józsefnek hívták a szerencsétlent. Ma este hét óra után a kelenföldi teherpályaudvaron kocsirendezés közben, egy kocsi kerekai alá került, ahonnan már csak a holtestét húzhatták elő. A rendőrorvosi szemle után a bonczani intézetbe szállították.

— A tenger titka. Fiumei tudósítónk jelenté: Tegnap ebéd után három susáki gyermek kiment a Deltára, hogy a Baross-kikötő védelmére fölhalmozott sziklatömbök közt a tengerben halászszon. A három gyermek közül az egyiknek a horga megakadt valami tárgyban; miután pedig ott a kőhal-maz miatt nem volt mély a tenger, benézett a vízbe, hogy lássa, hogy miben akadt meg a horga. Valami felismerhetetlen, sötét tárgyat vett észre. Hogy a horgot e tárgyból kiszabadítsa, feltúrta nadrágját és kabátjának ujjait és belement a vízbe s kezével a tárgy után kapott. A tárgyat kiemelve, mindhármuk élszörnyűködésére vettek észre, hogy az egy csecsemőnek a hullája, beburkolva egy nagy tőfi kendőbe. Erre a gyermekek a halottat a kötőmbön hagyták és elfutottak a susáki rendőrséghez jelentést tenni a kőről. Fél

óra múlva megjelent a rendőrség kiküldöttje és a kendőt felbontra, konstata, hogy a csecsemőt vagy öt nap előtt először megfojtották, aztán homokba tették és úgy homokostul együtt a kendőbe burkolva a tengerbe dobták. Homokot nyilván azért használt az illető, hogy a tenger ne vesse fel a hullát. A rendőrség megindította a nyomozást a lelketlen anya kézrekerítése végett.

— A csendőr ambiciója. Érdekes közövényt közöl a „Rendőri Lapok” ma megjelent száma. A közövény így hangzik:

Felhívás!

Nályen tisztelt, nagyérdemű közönség!

A személy- és vagyonbiztonság ellen vétőket számtalan esetben csak a nagyközönség érdeklődése és egyesek támogatásával sikerült az igazságszolgáltatás kezébe juttatnom. Ebből folyólag bizalommal fordulva a nagyérdemű közönséghez, köztudomásra hozom, hogy folyó évi október hó 21-én (pénteken) este Móra János volt pécskai lakos, kenyér-sütőgető, az aradi utat Ó-Pécska közelében a csatornát átszelő és az országutat összekötő hidnál, sörétes lövéssel hátulról meglöve a kocsija faránál, az uton halva találta. A tettes vagy a tettesek idáig még ismeretlenek. Ezuttal is a nagyközönség támogatására számítva — midőn azt ezennel kérem — kijelentem, miszerint aki a tettes vagy a tettesekre nézve felvilágosítást ad és ellenők bizonyító adatokhoz juttat: annak saját pénzemből 500, azaz ötszáz koronát, mihelyt az eset kiderült, azonnal készpénzben fizetek.

Igérem beválthatására a pécskai telek-könyvi betáblázásom bizonyítékul szolgál. Ha talán azt valaki elégnék nem találja, az ígért összeget, mielőtt a tettesek elleni bizonyítékot kezembe adná, kívánságára hírói letébe helyezem.

Megjegyzem még, hogy azok kiletét, akik titokban óhajtanak támogatni, soha napfényre nem hozom.

M.-Pécskán, 1898. november 30-án.

Sós Ferencz, őrnagy,
m. kir. csendőr-őrsparancsnok.

— Vasuti összeütközés. Az osztrák Ferencz József-vasut Budweis—Wesely vonalán, Zamost állomás közelében tegnap reggel hat órakor egy személy- és tehervonat összeütközött. A tehervonat ugyanis az állomáson nem várta be a szabályszerű keresztezést és a nedves sínek miatt azután nem lehetett eléggé gyorsan megállítani. A pályáor hiába adta meg a vészjelét, a szerencsétlenség már nem volt elkerülhető. Csak a menet gyorsaságát lehetett az összeütközésnél fékezni, de így is négy teherkocsi kisiklott, a személyvonaton levők közül pedig heten megsebesültek: öt vasuti alkalmazott és két utas. Öt sebesült sérülései nagyon komoly természetűek, a másik kettő azonban könnyebben sebesült meg.

— Agyonlőtt dohánytulvaj. Mióta a dohánytermelést olyan szigorúan ellenőrzik az állam, a magyar ember ritkán és nehezen jut egy kis valódi szűz dohányhoz. Pedig erre akart szert tenni Kelemen János a szabolicsmegyei Kércs községben. December 9-én éjjel odalopózott az uraság egyik dohánypajtájához, amelybe a pajta deszkafalának felfeszítésével akart bejutni. A deszka recsegésére azonban figyelmessé lett a dohánypajták őrizésére kirendelt éjjeli őr. Rákilított Keleme-re, aki erre futásnak eredt. Az éjjeli őr ekkor utána lőtt és olyan szerencsétlenül találta, hogy Kelemen összeesett s rövidesen meghalt. A vizsgálatot megindították.

— Halál a rendőrség fogházában. Említettük tegnapelőtt, hogy a VIII. kerületi kapitánysághoz bekísértek egy részeg napszámosnak látszó embert, aki reggelre a börtönben meghalt. Fején nagy sebet talált a rendőrorvos, amiért aztán a törvényszéki boncolást rendelték el. A halottat ma boncolták föl a törvényszék orvosai. Megállapították, hogy az illetőnek testén több helyen kiterjedt nyomai vannak, koponyatörése is volt s halálát agyrázkódás következtében előállt agyszélhűdés okozta. A rendőrség az ügyet áttette a bírósághoz s folytatja a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy az illető a halálotkozó sérüléseket hol szerezte.

— Ragyogó karácsonyfadisz Kertész Tódornál.
— Valódi Jaeger tanár-féle porcelán-ábrák (Benger gyártmánya), kötött és szövött gyapjúruhákat Ajánl
Hayak Adóll, Szervita-tér „a vadászokhoz”

Naplirand.

Naptár: Hétfő, december 12. — Római katolikus: Szűz Mária — Protestáns: Szpiridion. — Görög-ország (november 30.): András apostol. — Zsidó: Kislev 28. — Nap két: reggel 7 óra 24 perczkor, nyugszik: délután 3 óra 52 perczkor. — Hold két: reggel 6 óra 18 perczkor, nyugszik: délután 2 óra 40 perczkor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4—5-ig.
A pénzügyminiszter fogad délután 4 órától kezdve.

A főváros közigazgatási bizottságának ülése délelőtt tíz órakor az új városházán.

A főváros magánépítési bizottságának ülése d. u. 5 órakor az újvárosházán.

Angol iparművészeti tárgyak kiállítása, az iparművészeti múzeumban, nyitva d. e. 9—1-ig és d. u. 5—8. Megtekintése díjtalan.

Téli tárlat az új múcsarnokban, nyitva délelőtt 9-től délután 4 óráig. Belépti díj 50 krajczár.

Modern metszetek kiállítása, az országos képtárban (Akadémia, II. emelet) nyitva d. e. 9—1-ig. Megtekintése díjtalan.

Angol iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása nyitva d. e. 9—1-ig és d. u. 5—8-ig. Belépés díjtalan.

Nemzeti múzeum természetrajzi tára nyitva d. e. 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos képtár az Akadémiában, nyitva 9 órától délután 1 óráig.

Kereskedelmi múzeum a városligeti iparsarokban nyitva d. e. 9-től d. u. 2-ig.

A mezőgazdasági múzeum a városligeti Széchenyi-szigeten nyitva délelőtt 10—1-ig, délután 2—5-ig.

A „Hódoló diszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrássy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermek-jegy 30 krajczár.

Ujságírók a pénzügyminiszternél.

Dr. Lukács László pénzügyminiszter méltányolva a szép czélt, melyet a Budapesti Ujságírók Egyesületének segítő-alapja maga elé tűzött és melyet, bár szerény eszközökkel, már eddig is híven teljesíteni törekedett, kormányhatósági engedélyt adott ez alap javára egy nagyszabású sorsjátéknak rendezésére. A Budapesti Ujságírók Egyesülete ugyan még október havában tartott rendkívüli közgyűlésében halálával emlékezvén meg a pénzügyminiszternek a sajtó munkásai érdekében tett kiváló pártfogásáról, őt egyhangulag és nagy lelkesedéssel az egyesület tiszteletbeli tagjának választotta a utasította a választmányt, hogy a választásról szóló jegyzőkönyvi kivonatot érczbe vésetvén, azt küldöttségileg vigyék meg a megtisztelt államférfiúnak.

A választmány ma adta át a díszes emléktárgyat Lukács László pénzügyminiszternek, ki déli tízenkét órakor külön kihallgatáson fogadta a küldöttséget a pénzügyminisztérium kihallgatási termében.

A küldöttségben részt vett: Mikszáth Kálmán egyesületi elnök vezetés alatt Holtsy Pál és Veigelsberg Leo alelnökök, Szatmári Mór főtitkár, Cziklay Lajos, a segítő-alap alelnöke, Singer Zsigmond, a sorsjáték-bizottság elnöke, Deutsch Antal pénztárnok, Zemplényi P. Gyula könyvtáros, dr. Baán Zsigmond számvizsgáló, Szóts Pál országgyűlési képviselő, dr. Hortoványi József, Bleicher Miksa, Bajza József, Gerő Ödön választmányi tagok.

Mikszáth Kálmán mély hálával tolmácsolta az ujságírók közgyűlésének soha meg nem szűnő háláját a miniszter iránt, ki méltányolva a sajtó nemes és hazafias érdemeit, a sorsjáték engedélyezésével egy csapásra módot nyújtott a Budapesti Ujságírók Egyesülete segítő-alapjának, hogy emberbaráti működését az eddiginél sokkal nagyobb mérvben folytathassa. (Hosszas éljenzés.)

Dr. Lukács László el nem palástolható megalapozottsággal köszönte meg az ujságírók kitüntetését. Szándékosan nem akar e reá nézve megható alkalommal politikai nyilatkozatot tenni, bár jól esik neki, hogy az a testület, mely együtt csinálja velük, sőt kritizálja a politikát, daczára, hogy különféle pártárvonalokból verődött össze, megéri, megbecsüli egymást és vállelve, egymást segítve igyekszik dolgozni a közjó javára s ezenfelül egyetértéssel munkálnak saját testületi érdekeik előmozdításán. Fellette óhajtanónak találja, hogy a professzionatus politikusok legalább társadalmi uton gyakrabban érintkezzenek a politika felett kritikát gyakorló ujságírókkal, mert így sok félreértést és gyanusi-

tást lehetne elhárítani s elősegíteni azt, hogy akik a politikai közszellemet alkotják, megértsék és meg is becsüljék egymást. Egyről — ugymond — biztosíthatom az urakat s kérem is önöket, tolmácsoljak ígéretemet küldőknek is, azt tudniillik, hogy akár maradnak meg jelenlegi állásomban, akár pedig állítsanak a változó viszonyok bármely élet-helyzetbe, legszebb emlékeim közt fogom megőrizni azt a felemelő tényt, hogy az önök egyesülete engem egyhangulag első tiszteletbeli tagjának választott s hogy ezt a körülményt érczbe vésetvén, azt ily fényes küldöttség útján nyújtotta át. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés.)

Erre a miniszter sorba megszólította a küldöttség tagjait és újból örömeinek adott kifejezést, hogy politikai pártokra való tekintet nélkül látja maga körül a sajtó munkásainak küldötteit, majd pedig megalapozottsággal tekintette meg a műipari tekintetben páratlanul szép és becses emléktárgyat.

Az átadott érczdiszokmány egy 37 centiméter hosszú és 26 centiméter széles tömör ezüst-lapból áll, mely díszes aranykerettel van körülvéve. A keret valóságos remeke a magyar ötvös-művészetnek, felső részén gyönyörű domhorműben van kiverve az ujságírás jelvénye: a toll és a papiros, alul pedig egy kivert sorskerék jelzi az ujságírók sorsjátékát. A keret négyszögletét magyar stílusban készített zománczos rozetták díszítik és minden egyes rozettába egy-egy igazgyöngy van foglalva. A keret két hosszabb oldalát czizelált virágok és zománczos arabeszkék díszítik és az egyes virágokban zafír, smaragd és rubinok vannak elhelyezve. Az egész keret ötvösmunkája magyar stílusban van elkészítve és az ékes zománczos élénken emlékeztetnek azokra a művekre, amelyeket Erdély fénykorában készítettek világhírű ötvöseink. A díszes mű Bachruch A. előnyösen ismert műtermében készült és minden egyes részlete dicséri a magyar ötvösművészet fellendülését.

Petőfi-társaság:

A Petőfi-társaságnak ma, Bartók Lajos elnöklése alatt felolvasó-ülése volt. Az ülés gazdag tárgysorozata nagyszámú közönséget vonzott az Akadémia kistermébe, amelynek ajtajára ki kellett függeszteni a táblát: Nincsen hely. A később jövőeknek bizony vissza kellett fordulniok.

A felolvasások sorát Szana Tamás kezdte meg, aki Jankó Jánosról szóló, s legközelebb megjelenő könyvéből olvasott fel egy részletet Jankó művészeté czimen. Jankó János — ugymond — nem karrikatúráival aratta legszebb diadalait.

Ez a művész, ki közel négy évtizeden át volt kedvelt szórakoztatója a magyar közönségnek, s kit a hosszú idő alatt mindenkor a karrikatura mestere gyanánt emlegettek, csak kismértékben rendelkezett azokkal a tulajdonságokkal, melyek az igazi karrikatura-rajzolóknál nélkülözhetetlenek. A karrikatura nálunk ép úgy, mint a modern Európa más országaiban, leggyakrabban a politikai élet szereplői felé fordul s hatásra csak úgy számíthat, ha meggyőződésből teljesíti hivatását; felelem-nélkül csapdos jobbra-balra, harap, marcangol s attól sem riad vissza, ha netalán kegyetlenséggel és hazugsággal vádolják. Az igazi karrikatura-rajzoló abban találja gyönyörűségét, ha végig sértheti azt, aki ellen fordul s ezzel a merészségével pártjának derűs perczeket szerezhet.

Jankó Jánosban nem volt meg a politikusnak sem igaz meggyőződés, sem bátorsága. Lelekesedett ugyan az ellenzék törekvéseiért, de arra már nem volt sem ideje, sem kedve, hogy azokért sikra szálljon. Ezért nem csuda, ha saját egyénisége a karrikatúrában csak ritkán nyilatkozhatott meg pregnansabban. Míg a humoros témákba a maga pezsgő piros vérből is cseppentett valamit, a gunyosokat, igazságot, csak diktandó rajzolta.

Jankó János csak humorista volt, mint ilyen azonban ritkítja párját. Ezer és ezer rajzában a legegyszerűbb eszközökkel terepített vig életet, s ami szintén följegyzésre méltó, közel négy évtizedre terjedő művészi pályafutása alatt folyvást magyar maradt minden ízében. Nincs művésznök,

aki a magyar néppel, a magyar közeposztályal annyit s annyi előszeretettel foglalkozott volna, mint Jankó János. Legmagyarabb költőkkel vételekedi ő a magyar élet föltüntetésében, a magyar érzés- és gondolkodásmód megőrzésében.

A felolvasást megélejezték.

Jakab Ödön olvasta föl ezután Vértessy Gyula vendégnek „Lili” című elbeszélését, amely nagy tetszést aratott.

Torkos László két költeményét, „Hulló levelek” és „A lenyő és a repkény” mutatta be. Ábrányi Emil ifjabb Reményi Edének egy klasszikus formában írt elegiáját olvasta föl, amely Anakreonhoz, a zengzetes nyelvű görög poétához van intézve.

Szabó Endre négy latin költeménynek magyar fordítását mutatta be modern versformákban, s végül Sebők Zsigmond olvasta föl „Az idegen fiu” című elbeszélését, mely az előző művekkel együtt a közönséget zajos tapsra készítette.

A felolvasó-ülést követő zárt ülésen a 23-án sorra kerülő tagválasztás módzatait beszélték meg.

..

A Petőfi-társaságnál jelenleg három rendes tagsági hely van üresedésben. A társaság tiszteleti és rendes tagjai, akik az alapszabályok értelmében választási joggal bírnak, kéretnek, hogy tagajánlásukat, az ajánlottak irodalmi működését részletesen előtűntető írásban, e hónap 23-án délelőtt 12 óráig a titkári hivatalba (Budapest, IV., Bástya-utca 11.) beküldeni sziveskedjenek. A tagválasztás ugyancsak ezen a napon délután öt órakor az Akadémia földszinti kistermében lesz.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Operaház. Fumagalli, aki iránt a közönség érdeklődése érthető módon megcsappant, a jövő héten kétszer fog fellépni: csütörtökön Jago szerepét éneklő „Otello”-ban, szombaton pedig „Hamlet” című szerepet játsza. Kedden a „Zsidó nő”-ben Diósné lép föl újra hosszas betegsége után. Szerdán délután 5 órakor leszállított helyárral a „Jancsi és Juliska” kerül színpadra és vele a „Bababütyök” ballet. Pénteken, Beethoven halála napjának évfordulóján „Fidelio” fog színpadra kerülni.

* Ujházi Ede Szegeden. Ujházi Ede, a Nemzeti Színház művésze, most Szegeden vendégszerepel. Legutóbb a „Lengyel zsidó”-ban és a „Vén bakancsos és fia a huszár”-ban lépett föl.

* Várszínház. A Várszínházban holnap, hétfőn, a „Parasztheccsület” kerül színpadra a „Bécsi kerítő”-vel.

* Goldmark új dalműve. A „Hadi fogoly”-ból, Goldmark új kétfelvonásos dalművéből, a bécsi udvari operában már megkezdtek a próbákat. A bemutató előadás január közepén lesz.

* Ifjabb Strauss premierjeje. Ifjabb Strauss Jánosnak: „Macska és egér” című operetteje karácsony első napján kerül bemutatásra a bécsi Án der Wien-színházban. A főszerepet K. Kopácsi Juliska játsza.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Kodifikálás. A polgári törvénykönyv szerkesztő-bizottsága a legutóbbi ülésén folytatta a hitbizományok reformjának megvitatását.

A büntető törvénykönyv novelláját előkészítő bizottság befejezte tanácskozásait. A bizottság Erdély Sándor igazságügy-miniszter elnöklése alatt két hónapon át összesen tizenkilenc ülést tartott. A tárgyalás alapjául az 1892. évi novella-javaslat kapcsán az E. Illés Károly tervezete szolgált, de a bizottság egyszersmind megfontolás tárgyává tette mindazokat a kívánalmakat, melyek hatóságok, testületek, valamint egyesek részéről a büntető törvénykönyvek módosítására irányultak. A büntető törvény és kihágási törvénykönyv keretébe vágó összesen százhatvan nyolc kérdésben történt elvi megállapodás és e megállapodások szolgálnak majd irányadónak az előadói tervezet átdelegálásánál.

SPORT.

+ Turfihirek. Pardubitzban a jövő évben csak egynapos meetinget rendeznek.

Németországban három lóval készülnek a bécsi derbyre. A nagyreményű derbyrecek: Nicoló, Gasfreund és Masha.

Kényes, Blaskovich Ernő remek származású kancaja kimúlt Kényes ivadékai közül Gonosz mutatkozott a legjobbnak.

Berevtvács Endre a jövő évben újra futtatni fog.

A francia derbyt a jövő évben május 28-án, a Grand Prix de Paris-t június 11-én, a Prix du Conseil Municipal-t október 8-án futják.

Lajos hajor herceg egy Chislehurst-Timelkam kancazacikójának Jessy nevet adott.

Gróf Kinsky Zdenko yearlingjeinek a következő jóhangzású neveket adta: Hontalan, Jobbágy, Modor, Suhogó, Csatafő, Máramaros, Vadvirág stb.

+ Az urlovas versenyek. Az Urlovasok szövetsége a versenynapok terminusait végleg megállapította. Összesen huszonhárom versenynap lesz a következő beosztással:

Április 2, 3, 6, 8, 9, 29 és 30.	Alag.
Május 4, 5.	Pozsony.
Június 8, 10, 11, 29.	Alag.
Július 1, 2.	Siófok.
Július 15, 16.	Alag.
Szeptember 3, 5, 8, 10.	Alag.
November 4, 5.	Alag.

Az Urlovasok szövetsége a jövő évről kétszázkilencven ezer koronát írt ki versenydíjakban. A versenyek javadalmazása tehát a tavalyihoz képest körülbelül ötven ezer koronával emelkedett.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

Faisai leány. Nyírségi. Természetes, hogy a lapnak minden előfizetője kap feleletet hozzánt intézett kérdéseire, a miaga levelét azonban nem kaptuk meg s így hiába várta a választ. Ami a kérdését illeti, arra azt felelhetjük, hogy az 1. érzés dolga, 2. a fiatallehetől is függ és 3. a levélről is függ. Hogy valami világosat is mondjunk, hát tessék ide hallgatni. Szabály, hogy egy fiatal leánynak tartózkodónak kell lennie nem nagyon jól ismert fiatal emberrel szemben (hát még „majdnem” ismeretlen); szabály, hogy nagyon-nagyon meg kell gondolnia, hogy kinek ír, és szabály az is, hogy ismeretlenül nem lehet szíveséget kérni. Ezek általános és igen helyes szabályok, s mi innen messziről mást nem mondhatunk, mert sem a kisasszonyt, sem a fiatal embert nem ismerjük.

P. J. Újpest. Cikket nem kaptuk meg, így hát véleményét sem mondhatunk róla.

Z. G. Brassó. A Katángy-naptár csak karácsonyra fog megjelenni. Természetes, hogy minden előfizetőnk megkapja.

J. J. Újpest. A „Számok birodalma” című cikket nem kaptuk meg, tehát véleményét sem mondhatunk róla.

L. M. Budapest. A monarchia pályáin eddig 18 Gaga-ivadék futott és pedig 229-szer, melyek közül csak három nem bírt versenyt nyerni s a többi együtt 543.938 koronát nyert össze.

Kiváncsi. Balaton-Füred. Azt kívánja, hogy írjuk meg önnek, mi az a zarzuela, amiről olyan régóta írnak a lapok? Hát, a zarzuela az semmi egyéb, csak épen zarzuela. Nagyon hasonlít az operettehez, a zenés bohózathoz is, de azért sem egyik, sem másik. Csak zarzuela. Hogy milyen hatást tett a mi közönségünkre, azt a következő népszínházi vicez jellemzi legjobban.

— Ön azt hiszi, hogy ez az első zarzuela, amit Budapesten előadnak? Téved. Ez az utolsó!

Előrefogadó. Budapest. Ön tipet kér halmozott fogadásra. Figyelmeztetjük, hogy az előre fogadás általában mesterség és nagyon ritkán válik be. Olyan hosszú idő alatt a lovak annyi változásnak vannak kitéve, hogy a start pillanatig százszor is lefordíthatnak. Azután még azt sem lehet tudni, hogy a ló tulajdonosa állva hagyja-e a kiszemelt versenyzőt. Persze, mi értjük ön; nagyon kedves dolog az, ha véletlenül csakugyan beüt ilyen halmozott, amelyre ez a verseny pénz is lehet kapni. Ha már mindenről fogadni akar, legjobb, ha a saját tippjeiből állítja össze a halmozatot. Ha önnek szerencséje van, akkor Csillám is megnyerheti a derbyt.

KÖZGAZDASÁG.

A szeszforgalmi adó beszédése. A szesztermelők és szeszkereskedők, a vidékről valami nyolczvanan, Budapestről pedig mintegy ötvenen értekezletet tartottak ma délelőtt a kereskedelmi csarnokban, a jövő év első napján életbe lépő szeszforgalmi adó beszédésének módja felől. Több főlészólas és indítvány után dr. Schreyer Jakab a következő indítványt terjesztette elő:

Az értekezlet kiküldött egy 15 budapesti és 15 vidéki tagból álló bizottságot avégből, hogy a szesz árak tekintetében szokvány-tervezetet dolgozzon ki, amelynek keretén belül megoldandó azon kérdés, hogy a szeszforgalmi adó mely módozatok mellett vételezendő be. Az ekként kidolgozott tervezet az érdekelteknek előzetesen tanulmányozás végett beküldendő és azok végleges megállapítása végett egy újabb országos értekezlet hívandó egybe. Ugyanez a bizottság tegye megfontolás tárgyává azt is, hogy mely alapon és milyen módozatok mellett volnának az érdekeltek egy állandó kapcsolatra hozhatók és az egybehívandó újabb értekezletnek ez iránt is tegyen konkrét javaslatokat.

Felszólaltak: Kántor Ehrlich Manó (Budapest), Weisz Mór (B-Gyula), Kramer Rezső (Budapest), ifjabb Deutsch Adolf (Gyöngyös), Braun Arthur (Budapest), Weisz Lajos (Budapest), Lévai Samu (Szombathely), Wittmann N. (Győr), valamenyien melegen pártolva az indítványt.

Basel Zsigmondnak azzal a módosítással, hogy az értekezlet az országos szövetség létesítését feltétlenül kívánja, s a megválasztandó bizottságot ezen országos szövetség alapszabály-tervezetének mielőbbi kidolgozására utasítja, az indítványt egyhangulag elfogadták.

A bizottság tagjai lettek Budapestről: Adler Károly, Engel Hugó, Zwack Lajos, Brunner Arthur, Kann Lajos, Krammer Rezső, Sárkány Arnold, Óprek Rezső, Grünfeld Miksa, Ehrlich Mayer, Basel Zsigmond, Klein Adolf, Weisz Lajos és Friedmann Jónás. A vidékről: Fischer Zsigmond (Pozsony), Fürst Ödön (Debrecen), Brucsy János (Esztergom), Weisz Mór (Békés-Gyula), Schönwald Kabos (Tata), Königstädter Dusan (Ujvidék), Simon Ede Sándor (Déva), Hermann A. (Varasd), Bing Béla (Arad), Lévai Samu (Szombathely), Kimmel J. (Temesvár), Sonnenfeld (Vágyhely), Wittmann L. (Győr), ifjabb Deutsch Adolf (Gyöngyös), Brachfeld Emil (Kecskemét) és Goldfinger Gábor.

Iparhatósági megbizottak.

Az iparhatósági megbizottak választása ma történt meg a fővárosi előjárósági épületeiben megválasztás céljára. A megválasztás mellett, amennyiben mindenütt csak a hivatalos listára szavaztak, csupán a VI. kerületben volt a hivatalos listán kívül még két lista: a Terézvárosi Kaszinóé és a Demokrata Köré. Itt erős küzdelem fejlődött ki a pártok között.

A hivatalos listák névsorát a következők:

I. kerületben. Rendes tagok: Arnold Róbert, Adamasky József, Bartsik Kálmán, Csókás Gusztáv, Gaizler Béla, Hegedűs Lajos, Hirschler Mór, Horváth Béla, Jankovits József, Kühne Ferencz, Pertl István, Plesko István, Reisz Antal, Róth Lajos, Schmelhoger Nándor, Stettner Géza, Stockinger Ferencz, Sulzberger József, Tretina József, Walther Ernő. Póttagok: Friedländer Lajos, Kozanek Antal, Kurzweil Vilmos, Mattmann Lipót, Noszek Ignác.

II. kerületben. Rendes tagok: Bauer József, Biberal József, Weisz Jakab, Lindenbach István, Danczer Ferencz, Tabermann Gusztáv, Okányi Imre, Stowasser János, Kubanek Venczel, Birkenhauer József, Juhász József, Behringer István, Schnellein Antal, Szabó János, Lehmayr Nándor. Iparosok továbbá: Lincz Ferencz, Wehninger Mihály, Tóth Gyula, Ríchtárszky Ernő, Keresztény István kereskedők. Póttagok: Alnach Ferencz, Bodrogi Lajos, Warga István, Buczak Agoston, Elbl Ferencz.

III. kerületben. Rendes tagok: Bauer Máttyás, Berger Armin, Gebhardt József, Kugler József, Kuncze Rezső, Muskovits Károly, Lenarduzzi János, Szolnoky László, Varga Ignác, Engli Márk, Hászmann István, Schaffer István, ifj. Lencz Ferencz, Dworzák Ferencz, Krancz Gyula, Kéry Imre, Mosel Ferencz, Róth Mihály, Epstein Jakab, Schödl István. Póttagok: Fillinger Sándor, Weber János, Kronstein Lajos, Sárkány Ferencz, Weier Simon.

IV. kerületben: Balog Károly, Blazek Adolf, Braun Vilmos, Bokor L. János, Farkas István, Fehér János, Friedrich Gyula, Grünfeld Armin, Hevek Ede, Híkáder Lajos, Hintaecker Lipót, Kondor Bernát, Konta L. Ferencz, Körömi János,

Nyirginyi Béla, Rein János, Rusznák Sándor, Sággy György, Speray János, Vértessy Gusztáv; póttagok: ifjabb Frey Imre, Maratsék István, Mayer József, Delmedico Péter, Róh Dávid.

V. kerületben: Kisele Ödön, Lovag Falk Zsigmond, Fodor Béla, Fürst Bertalan, Friedmann Ignác, Heller Armin, Kleinberger Armin, Kogler János, Kramer Miksa, Krieshaber Leó, Láng Ignác, Markus Samu, Pick Ede, Pintschof J. Mór, Pollak M. Miksa, Reich Mór, Stahler Hermann, Schwarz Ilés, Wohl Vilmos, Zerkovitz Emil; póttagok: Bohner Ödön, Hirschfeld Mór, Kintzky Gyula, Pscherhoffer Samu, Wolf Mór.

A VI. kerületben a demokraták listája ment keresztül. A beadott 72 szavazatból 40 szavazat esett a demokratákra.

A demokraták listája a következő: Bessenvey Géza, Czettel Dániel, Déry Rezső, Deutsch F. Károly, Ernay Lajos, Eisler Armin, Hüfler Gyula, Kádár Lajos, Kardbordó Árpád, Kátzer József, Kerész Ferenc, Kunossy Frigyes, Madics Sándor, Országh Sándor, Révai Oszkár, Rigler J. Ede, Steiner Ferenc, Tausek Ferenc, Weingruber Ignác, Wenczel József. Póttagok: Arvay Ottó Ede, Kovács László, Riba János, Schreiber Hugo, Weiner Mátyás.

VII. kerületben. Rendes tagok: Herényi János, Sztankovits Sándor, Nagy Imre, Sternberg Dezső, Müller Zsigmond, Neuwald Ilés, Karos Rezső, Róna Imre, Agulár Ede, Windt Ignác, Hönig Antal, Melko György, Frisch Ignác, Bergl József, Rottman Jakab, Lichtenstein Sándor, Prisztács Gyula, Röck Károly, Szabó György, Vaska József. Póttagok: Knöföler Jakab, Hollósi Albert, Fischer Vilmos, Schmach Károly, Schmidt Gyula.

VIII. kerületben. Rendes tagok: Almási Jakab, Braymann Mór, Brém Ferenc, Gfeller József, Goldner Izrael, dr. Grauer Vilmos, Haszler József, Homonnay István, Horváth Ferenc, Major Péter, Márkus Zsigmond, Misura Mihály, Nuhnhold János, Raics Frigyes, Rózsa Sándor, Sauer József, Tomcsányi Gyula, Tóth Sándor, Walter Ernő, Wesinger György. Póttagok: Kausser István, Szita Andor, Innhof Mór, Schwarz Jakab, Horváth Béla.

IX. kerületben. Rendes tagok: Ebersperger Lajos, Graf József, Juhász Lajos, Kneitner József, Kója Lajos, Krazsoff János, Sperl Flóris, Urbanecsek Pál, Humayer József, Kenessey Ernő, Strausz Mór, Sárvári János, Fried Fülöp, Spolarits Vilmos, Sitzwohl József, Vaday Gáspár, Grigár József, Bittmann Pál, Meisster Lázár, Falt Mihály. Póttagok: Hüttner Jenő, Steger Károly, Mangold Károly, Marschall Ferenc, Corvin Lajos.

Hogy mennyire csekély volt a szavazás iránti érdeklődés, legjobban mutatja az I. és IX. kerületben beadott szavazatok száma. Az I. kerületben mindössze csak 7-en és a IX. kerületben csak 10-en szavaztak le. A IV. kerületben a legtöbb szavazatot adták be. Itt összesen 100-an szavaztak le az iparhatósági megbízottakra.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távtrali jelentése 1898. december 11-én reggel 7 órakor

Table with columns for locations (Állomások), temperature (Hőmérséklet), wind (Szél), and other weather data for various stations like Árvánfalva, Balneobánya, etc.

Az időjárás helyzet hazánk a tegnapihoz. A Közép-Európa felül átmeneti barometerecs maximuma csökkent és a hőmérséklet tekintetében változatlan és ebből kifolyólag Közép-Európában a hűvös és ködös idő dacára csapadék nem volt. Középen az északi és déli depressziók Angliában, Skóciában és Oroszország északi részén lecsapódásokat okoztak.

SZERELEM NÉLKÜL.

Francia regény. (23)

Írta: PIERRE DAX.

Ügyesen kell játszania szerepét... Csütörtökön? Hisz ez ma van. Egy pillanati veszteni való ideje sincsen. Az első postánvitalhoz sietett, és a következő táviratot adta föl:

„Beszélmem kell önnel ma este hét órakor. Ne adjon levélbeli választ. Ha számíthatok önre, legyen négy órakor a Palais-Royal és a rue de Valois jobboldali sarkán, balkezeben egy tubarózsával. Életem függ attól, amit kérnem kell öntől.

Lucienne.”

A fiatal asszony szemeiben a nagy elhatározás lángja lobogott. Mikor Lamoureyre hazajött, Lucienne családja nyugodtságot tanusított.

— Lucienne — szólt Lamoureyre gyorsan — ma a városban ebédelek. — Jól van, mikor jössz haza? — Nem tudom pontosan... nem későn... ne aggódj miattam. — Ne aggódj... Dehogy aggodom! — szólt a fiatal asszony erőltetett mosollyal. — Lamoureyre ur olyan férfi, aki tud vigyázni magára!

Lamoureyre megütközött. Azt várta, hogy felesége otthon fogja marasztalni, vagy legalább kérni, hová megy, hol fogja tölteni az estét... De nem kérdez semmit... Talán örömet szerez neki azzal, hogy elmegy. És ő, a balga, egy egész éjszakát töltött azzal, hogy ürügyeket keressen! Lucienne pedig még csak azt sem kérdezi, hogy hová fog menni.

— Ha akarod, holnap az Operába megyünk — folytatta Lamoureyre.

— Minden nap meghozza a magát, ne gondoljunk a holnapra. Igen, ha holnap mindketten szabadok leszünk, elmehetünk az Operába. Azonban ön annyira el van foglalva, hogy épenséggel nem határozhatunk a legközelebbi huszonegy óra fölött.

Felesége nyugalma úgy hatott reá, mint egy hideg zuhany.

Pedig most már égett a vágytól, hogy ezen az estélyen megjelenjen.

Újra habozott, tétovázott: Majd eltökélte magát, hogy elmegy, majd pedig le akart mondani az estélyről. De amint az órák multak, amint közeledett az estély ideje, annál inkább ejtette hátalmába a kísértés. Történjék bármi: ő szavát adta s azt meg fogja tartani!...

Steibel megkapta Lucienne rövid sürgönyét. Mi történt? A fiatalember a feltevések egész özönének lett martaléjává: végre a sévresi négyet ütött. Örülten rohant a boulevard des Italiens legközelebbi virágkereskedésébe, megvette a tubarózsát és a találka helyére sietett.

Izzadó homlokkal, lihegve, ujjai között az élő válaszzsal állt a megjelölt helyen, firkészkő tekintettel vizsgálva minden magánfogatot. A sok fogat között, a place du Palais-Royalon fel és alá siet, végre megismeri a Lamoureyre szürkéit. Lucienne parancsára a kocsit egészen a járda mellett haladt mérsékelt gyorsasággal.

A fiatal asszony izgatottan tekintett jobbra-balra. Elég világosan fejezte ki magát? Visszaadta volna gondolatait? Végre megpillantotta Steibelt.

Sápadtan mint a viasz, miként ha egy csepp vér sem volna már ereiben, megragadta a kocsit elefantcsont-kilincset s kissé kihajolva az ablakon egy tekintetűt vetett Steibelre, mely kifejezte lelke forró halálját.

— Kösönöm — mormogta, mikor a kocsit a járdához horzsolódva megállt Steibel előtt, ki mozdulatlanul állt helyén s e pillanatban a törhellen hűség szobrához volt hasonlatos.

A két órai várakozás úgy tűnt fel a fiatal asszony előtt, mint egy aggodalmas emberöltő. Feje kábult. Feneketlen pokolban képzelte magát, melyből lángbűzzel villogott fe-

léje a név: Maud Mirkson!... Maud Mirkson!... Ki ez a nő? Micsoda?... Courtisane?... Mondaine?... Utezaileány?... Nem tudja. Kétségbeesése az örülettel volt határos s ajkai mosolyogni kezdtek.

Steibel magánkiült volt. Minden perc multával nőtt az aggodalma. Végre megérkezett Lucienne. Ez a pár óra annyira megváltoztatta, hogy Steibel szinte fel sem ösmerte. Alig tudott szólni, csak azt mormogta:

— Mi történt?

— Barátom — szólt Lucienne keserűen mosolygva — üljön le. Röviden mondok el mindent: meg vagyok esalva. Érti? Mondja meg, érti-e — folytatta, Steibel kezét ragadva meg — a férjem egy közönséges áruló... Steibel válaszolni akart.

— Ah, látom, ön sajnál engem! Ne igyekezzék nekem magyarázatokat adni, a kétségtelen bizonyítékok a kezeim közt vannak. Aztán az idő drága, ne vesztegessük hiábavaló beszélgetéssel.

— Kérem önt, csillapodjék. Fáj, hogy szenvedni látom... Számíthat barátjára, ki sohasem fogja önt elhagyni. Mit kíván tőle?

Forró könyvek hulltak Steibel karjára.

— Becsásson meg, erősebbnek hittem magam — folytatta Lucienne. — Legyen könyörületes az én szegény szívemhez és ne szóljon hozzá gyengéd szavakkal... Az én szívem ebben az órában nem ismer mást, mint bosszút, a gyűlöletet s meg akar fizetni bánatmaiért a nyomorultnak...

— Az a nyomorult ne létezzék az ön számára!

Lucienne hallgatott.

— Mit kíván tőlem? — szólt újra Steibel. — Az ön szíve elárulhatta önnek az én szenvedéseimet, mik utolsó találkozásunk óta gyötörnek. S a lelke nem harsogta-e fülebe a szenvedés óráiban, hogy itt vagyok én, minden örömmel, minden önfeláldozással?... Lucienne parancsoljon, én szolgája vagyok...

— Barátom!... Szegény barátom!... zokogott Lucienne.

— Bánatos feje Steibel vállára hullott.

— Szóljon... szóljon... mit kíván tőlem?

— Alig merem kimondani.

— Legyen bizalma.

— Legyen könyörületes és kiméljen meg a vallomás szegényétől. Ugy érzem, hogy a sárba zuhanok!

Steibel ajkaihoz emelte Lucienne kezét. A fiatal asszony hirtelen mozdulattal egész testében remegve egyenesedett ki helyén és hőrögvé, iszonyodva mondta:

— El akarok menni Maud Mirksonhoz!

(Folytatása következik.)

Feladvó szerkesztő: Kálnoki Izidor.

Advertisement for Kávé-magazin Budapest. Features large text 'KÁVÉ ÉS TEA' and lists various coffee and tea products with prices. Includes the name 'Belák István' and address 'Budapest, VII., Rottenbiller-u 4.'.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, 1898. hétfő, december 11-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évadját 27. (Havi bérlet 11. Folt, a mely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. — Irtó: Echegaray J. Spanyol eredetű fordította: Páthy Károly.

Személyek:

Matilde P. Marfus, Karolyina Maróty M., Juana Concepcion Hevly L., ...

Kézlete 7 órákor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ

Harmadszor

Az unatkozó király.

Spanyol operetta 3 felv. előjáték-kal. Irtók Miguel Ramos Carrion ...

Személyek:

A király F. Hegri A., A hadgyermiszter Némethi ...

Kézlete 7 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ

Nagy bérlet 22 r. Havi bérlet 7.

A varázsfuvola.

Nagy dalma 2 felv. Zenejét szerző: Mozart A. Szövegét írta Schikaneder M. Fordította: ...

Személyek:

Samsó Nagy D., Fanni Árnófi, Az új királyneje Bláskabauer ...

VIGSZÍNHÁZ

840. szám. 840. szám.

A tekenősbéka.

Boldizót 3 felvonásban. Irtó: León Gandillot. Fordította: Fülöp J. Béla.

Személyek:

Champfleur Gábor, Léonia felesége Helyes, Leonarquisné. Nádor L., ...

Kézlete 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

B. A. L. E. K.

(Cabinet Piperlin)

Operetta 3 felvonásban. Irtók H. Raymond és P. Baroni. Zenejét szerezte Hervé. Ford. Rákosi Viktor és Makai Imre.

Személyek:

Piperlin Horvát, Merdingard Székelyi, Hardinél, festő Bláskai, ...

Kézlete 7 és fél órákor.

Belézési kurák

orr-, gége-, torok- és mellbetegeknek, gleichenbergi módszert bevezették

belézési intézet József-körut 10.

Dr. Ziffer gleichenbergi fürdőorvos szakoskai vezetés mellett felvételt 10-12 és 3-4-ig. A felvett betegek a kurát a nap bármely szakában használhatják.

Katona-ügyekben

legjobban, leggyorsabban és legolcsóbban eljár és elhatár

reklamációkat,

megszerez utalványokat, időelőtti nőbűzre engedélyeket, eljár a tízi árak és önkéntesek ...

Katonaügyi iroda

Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz.

Meidinger-és Chamotte-

kályhák, légszesz-kályhák

ajánl legolcsóbb árak mellett.

Pollak Ferencz Budapest, Teréz-körut 3. Telefon 13-26. sz.

Légszesz és villamos

Bronze-

Lusterok

legszebb kivitelben, dusan felszerelt raktár, legolcsóbb árak.

Telefon 13-26 sz.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Day, Theater, Title, Author, Genre, etc. Rows include Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, Vacsórnap d. u., Este.

A Kőbányai Király-Sörfőző

Dr. Korányi és Dr. Káthy egyetemi tanár urak által gyógyezelésekre ajánlott

„Góliát-Malátasöre

idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használhatók.

Legkellemesebb üdítő-ital.

Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

A nagy krach!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kíméletlenül és így egy nagy ezüsttárgy-gyár kényszerítve lén egész készletét a munkaesőnek nagyon csökkenő megterhelése ellenében eladni. ...

44 db összesen csak 6.60. A fenti összes 44 tárgy ezélt 40 forintba került és most csak 6.60 minimális áron kaphatók. ...

nem szedelgésen

alagút, mely szerint ezennél nyilvánosan kötelezem magam mindenkinnek, akinek az áru meg nem felel, az összeset minden akadály nélkül visszatéríteni; és senki se mialazza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgaranturát meg nezzze, mely

karácsonyi, újévi, menyegző és alkalmi

ajándéknál minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:

A. HIRSCHBERG'S Hauptagentur d. vereinigten amer. Patent-Silberwarenfabrikgen.

Wien, U. Rembrandtstrasse 19/0 Telefon Nr. 7114.

Székfűtés a vidékre utánvéttel vagy az összegyűjtésbe küldésével. Tisztító por hozzá 10 krajczár. Csak a mellékelt végjegyzéssel valódi (egészéget).

Hírvonat az elismert szentokból. Kérdeményt megkaptam s meg vagyok elégedve: kérek még egy kérdeményt 6 ft 60 krért. Keltváros. Baró Bánffy. A kérdeményt megkaptam s azal meg vagyok elégedve. Laid, 1898. szept. 1. A készlett legnagyobb megleléssel kaptam; kérek még egy nagyobb kérdeményt. Budapest, II., Fő-utca 7. Dr. Falckeri Alajos, es. és kir. katonavorvos

Illusztrált levelező-lapok

bármilyen egy vagy több fénykép után 100 drb. 3 fttől 1000 drb. 10 fttől feljebb.

Uj felvételért külön 1-2 ftt számítaték. Alkalmas karácsonyi ajándéknak, vagy újévi üdvözlőnek.

KURZWEIL FRIGYES

fényképész V. ker., Dorottya-utoza II. sz.

Millió embernek

a Schneider-féle

Páfrány-tokoskák (Galandocza elhajtó)

adták vissza teljes egészességükkel

Pántlíka-giliszta

fejestő páfrány-tokoskák által fájdalom nélkül, a leg-rövidebb idő (6 perc) alatt teljesen elhajtatik E kitűnő gyógy szer nemcsak a galandlégyekben hanem gyomorhajban szenvedőket is biztosan meggyógyítja.

(Védjany.) A pántlíkajilizta tünefel a következők: az arcz halványvárga, hágyadt tekintet, kék szemkarikák, lesoványodás, elnyalkosodás, emésztelenség, étvágytalanság, gyakori roszullét, ájulások, egy gombolyag felszállása egész a nyakig, nyálösszegyűlemés, a test megdagadása, gyakori sebfűgés, hégörce, szuro fájdalom, szivdobogás, a rölkerzés rendtelensége különösen nőknél, gyakori főtájás stb. stb.

A páfrány-tokoskák nem ártnak ha a fereg nincs is jelen. Rendelésnél az életkor megjelölendő.

Számtalan ellenször és hálanýta kozat. Egy eredeti doboz használati utasítással a bel- és külföld részére postal utánvéttel 4.00 ftt a pénz előleges beküldésével 3.50 ftt Egyeztetni valódi kapható

Schneider József gyógyszerésznél

Resicza. Fő-utca 11. (Délmagyarország.)

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket

Millió embernek e szer adta vissza egészességüket